

দেশে দেশে কবিতা

সম্পাদনা :
চেনিচম্পী বরুণ
সাবিত্রী শরৎকীর্ষা বরুণা

দেশে দেশে কবিতা
অনুদিত কাব্য সংকলন

891.451/MAHA
8080/Acc. No.

DESHE DESHE KABITA

A multilingual translated collection of verse

**Edited by : - Chenichampa Mahanta
Sabitri Saikia Barua**

© Pub-Guwahati Lekhika Sangstha

First Edition : 17th February, 2008

Cover design : Dhananjoy Sarma

Cover Printing : Bhabani Offset

Printing : Bharat Offset

Price : Rs. 100/-

দেশে দেশে কবিতা
অনুদিত কাব্য সংকলন

সম্পাদনা : চেনিচম্পা মহন্ত
সাবিত্রী শইকীয়া বৰুৱা

দেশে দেশে কবিতা

অনূদিত কাব্য সংকলন

প্রকাশক : পূর গুরাহাটী লেখিকা সংস্থা

- উপদেষ্টা : সর্বশ্রী প্রীতি বরুৱা
গীতা উপাধ্যায়
হৰপ্ৰিয়া বাককিয়াল বৰগোহাঞি
মৃদুলা শৰ্মা
- মুখ্য সম্পাদিকা : চেনিচম্পা মহন্ত
- সম্পাদিকা : সাবিত্ৰী শইকীয়া বৰুৱা
- সদস্যা : নিৰু শৰ্মা, পৰাজুলী, নমিতা দাস, প্ৰণীতা শৰ্মা বৰদলৈ,
জুনু বৰা, বীণা দেৱী, গীতঞ্জলি সোণোৱাল, জানু গোস্বামী।

বাটচ'ৰাতে

অসম সাহিত্য সভাৰ তৃতীয় অধিবেশনৰ সভাপতি কালিৰাম মেধি ডাঙৰীয়াই অনুবাদ বৰ্জন কৰাহে ভাল বুলিছিল। কিন্তু বিশ্ববন্দিত মহান পণ্ডিত কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ডাঙৰীয়াই 'চেতনা'ত ইয়াৰ বিৰোধিতা কৰি লিখিছিল অনুবাদৰ বাহিৰে বৰ্তমান স্ৰিয়মান অসমীয়া জাতিৰ আন গতি নাই। তেওঁ অনুবাদৰ সলনি ৰূপান্তৰ শব্দটোকহে গ্ৰহণ কৰা উচিত বুলি কৈছিল। জাৰ্মান সমালোচক কাৰাৰেওঁ — সৰ্বাঙ্গসুন্দৰ অনুবাদ ঠিক মূলৰ নিচিনাই হোৱা বুলি কৈছিল।

আমাৰ প্ৰায়বোৰ অনুবাদ ইউৰোপীয় সাহিত্যৰ পৰা লোৱা। সন্দিকৈ ডাঙৰীয়াৰ মতে কবিতাৰ মূলৰ ঠাই পূৰাব কৰাকৈ অনুবাদ কৰাটো কেতিয়াও সম্ভৱপৰ নহয়।

কিন্তু দেখা যায় যে গ্ৰন্থৰ মূল ভাষা নজনাকৈয়ো ইংৰাজীৰ মাধ্যমেৰে অনুদিত ৰচনাও যে সুন্দৰ হ'ব পাৰে তাৰো উদাহৰণ নথকা নহয়। আনহাতে ভাৰতীয় বিভিন্ন ভাষাৰ গ্ৰন্থও বিদেশী ভাষালৈ অনুবাদ হোৱা আমাৰ জাতিৰ পৰিপুষ্টি সাধনৰ সহায় হৈ পৰিছে। অসমৰ অনুবাদ সাহিত্যত লেখকৰ অৱদান অনন্য।

অনুবাদ সাহিত্যত অসমীয়া লেখিকাৰ নামতকৈ পোনতে মিছনাৰী চাহাবৰ পত্নী কৃতিত্বসম্পন্নাইলাইজা হুইটনি ব্ৰাউন, চুচান. আৰ. চি. বাৰ্ড, মেৰী.এফ.ল'ৰেন্স (শ্ৰীমতী গাৰ্নি) নামহে খৃষ্টধৰ্ম বিষয়ক কবিতা, ৰচনা, উপাখ্যান আদি সৃষ্টিত পোৱা যায়। অৰুণোদয় পৰবৰ্তী আসাম বন্ধু, জোনাকী, বাঁহী, আবাহন, বিজুলি, উষা, চেতনা, ঘৰজেউতী, বৰদৈচিলা, জয়ন্তী আদিলৈ অনুবাদিকাৰ সংখ্যা সীমিত যদিও ৰামধেনু আৰু তাৰ পৰবৰ্তী সময়লৈ অনুবাদিকাৰ পথাৰখন প্ৰায় বহল। জীৱনীমূলক ৰচনাৰ ক্ষেত্ৰত আৱাহন যুগৰ লেখিকাসকলে অনুবাদৰ আশ্ৰয় লৈছিল যদিও উপাখ্যান শ্ৰেণীৰ, গল্প আদিতহে তেওঁলোকৰ আগ্ৰহ অধিক আছিল। লীলা দেৱী, আজলি তৰা নেওগ আদি বাঁহী যুগত আৰু আৰতি ঠাকুৰ, নিৰুপমা দেৱী আৱাহন যুগ আৰু তাৰ পৰবৰ্তী যুগৰ অনুবাদিকাসকলৰ ভিতৰত প্ৰমুখ আছিল। প্ৰনিতা দেৱী, অনু বৰুৱা, নীলিমা দত্ত, প্ৰীতি বৰুৱা, বসুন্ধৰা শইকীয়া, প্ৰবীণা শইকীয়া, শুচিত্ৰিতা ৰায়চৌধুৰী, ৰেণুমালা দুৱৰা, কমলা সেনগুপ্ত, বিমল ভাগৱতী, গীতা উপাধ্যায়, প্ৰীতি কাকতি, লক্ষ্মীৰা দাস, মামনি ৰয়চম গোস্বামী, অনিমা গুহ, নিৰুপমা বৰগোহাঞি, তোষপ্ৰভা কলিতা, দীপিকা ভট্টাচাৰ্য্য, হৰপ্ৰিয়া বাৰুকিয়াল বৰগোহাঞি, স্বাধীনতা মহন্ত, জয়শ্ৰী গোস্বামী মহন্ত, লীলা বৰকটকী, অৰুণা পটঙ্গীয়া কলিতা, অৰুন্ধতি দত্ত, নিশিপ্ৰভা ভূঞা,

দীপিকা চক্ৰৱৰ্তী, বস্তুআশা কাকতি, শশীপ্ৰভা দাস, মিনতি হাজৰিকা, চেনীচম্পা মহন্ত, ৰশ্মি বৰুৱা ইত্যাদিৰ উপৰিও কবিতাৰ ক্ষেত্ৰখনত ৰাজু বৰুৱা, লিলিবন কলিতা, লীনা ডেকা, মীৰা ঠাকুৰ, লুটফা হানুম চেলিমা বেগম, অনুপমা বসুমতাৰী, নীলিমা গোস্বামী শৰ্মা, গীতাঞ্জলি সোণোৱাল ইত্যাদিৰ নাম লব পাৰি। এই ক্ষেত্ৰত অজ্ঞাতবশত নামোল্লেখ থাকি যোৱা অনুবাদিকাসকলৰ প্ৰতি ক্ষমাৰে অনুবাদ সাহিত্যত লেখিকাৰ অৱদান নিঃসন্দেহে আশীদশকৰ পৰা বৰ্তমানলৈও আশাপ্ৰদ বুলি কব পাৰি।

আমাৰ উদ্দেশ্য, কবিতাৰ অনুবাদৰ সাংগঠনিক প্ৰচেষ্টা হিচাপে অসমৰ লেখিকাৰ অনুবাদ সাহিত্যৰ জগতখনত নতুন খোজ দিয়া সকলক সংগঠিত কৰি তেওঁলোকৰ সৃষ্টিক পাঠকৰ মাজলৈ লৈ যোৱা যাৰ ফলত পদে পদে হোৱা ভুলৰ সম্ভাৱনা অধিক। তথাপিও দুঃসাহস কৰিছো অৰ্থ-জনৰ অভাৱী সাহিত্য কৰ্মীয়েই সামাজিক দায়বদ্ধতাৰে অনুপ্ৰাণিত হৈ বিশ্বঐক্য ভাতৃত্ব আৰু সমতাবোধৰ আদৰ্শত দীক্ষিত হৈ এই দুঃসাহসক স্বীকাৰ কৰি লৈছো কেইগৰাকীমান অন্তৰতম সহযোগীৰ হাতত হাত মিলায়।

অসম লেখিকা সন্থাৰ দ্বাৰা আয়োজিত উত্তৰ পূব লেখিকা সন্মিলনত ভিন্ন জনগোষ্ঠীয় ভাষাৰ কবিৰ কাব্যপাঠ আমাৰ উদ্দেশ্যক ফলৱতী কৰাৰ আধাৰ আছিল। তাৰেই ভেটিত ঠিয় হৈ ভাৰতৰ চুকে কোণে আৰু বিশ্বৰ প্ৰান্তে প্ৰান্তে ভিন্ন কবিতাৰ সন্ধান আৰু সিবোৰক অনুবাদ, অনুসৃষ্টি বাবে প্ৰকল্প কৰ্ম হিচাপে বিভিন্নজনক নিয়োজিত কৰোৱাই সফলকাম হোৱাটোৱেই আমাৰ অন্যতম লক্ষ্য। এই সামূহিক কৰ্মৰ স্বীকৃতি পাঠক আৰু ৰাইজৰ হাতত।

এই দুৰূহ কৰ্মত বিশেষভাৱে প্ৰেৰণা যোগোৱা শ্ৰদ্ধাৰ যতীন্দ্ৰ কুমাৰ বৰগোহাঞি, ড° প্ৰফুল্ল মহন্ত, বিনন্দীৰাম দাস, ভবেন গোস্বামী, শিৱনাথ বৰ্মন আদিলৈ অন্তৰতম কৃতজ্ঞতা যাচিলোঁ লগতে অসম লেখিকা সংস্থাৰ আৰু পূব গুৱাহাটী লেখিকা সংস্থাৰ সমূহ সদস্যলৈ আমাৰ ধন্যবাদ যাচিলোঁ।

শেষত, ষ্টাৰ প্ৰিন্টাৰ্চ, শৰাইঘাট লেজাৰ প্ৰিন্ট, ভাৰত অফছেটৰ স্বত্বাধিকাৰী প্ৰমুখ্যে সহযোগী কৰ্মকৰ্তা সকললৈ আমাৰ ধন্যবাদৰ ভাষা নাই।

শ্ৰদ্ধাৰে —

১৪ ফেব্ৰুৱাৰী ২০০৮ চন
গুৱাহাটী

পূব গুৱাহাটী লেখিকা সন্থাৰ সম্পাদনা মণ্ডলীৰ হৈ

চেনীচম্পা মহন্ত

সাৰিত্ৰী শইকীয়া বৰুৱা

অনুবাদ সাহিত্য আৰু অনুবাদিকা সম্পৰ্কে

যতীন্দ্ৰ কুমাৰ বৰগোহাঞি

অসমীয়া অনুবাদ সাহিত্য অতিশয় চহকী। দৰাচলতে অসমীয়া লিখিত সাহিত্যৰ যুগটো মধ্যযুগত দলহ-দপহকৈ বাঢ়ি আহিছিল ভাৰতীয় মহাকাব্যিক, পৌৰাণিক আৰু অন্যান্য সাহিত্যৰ সফল অনুবাদৰ জৰিয়তে। মাধৱ কন্দলি, বাম সৰস্বতী, হেম সৰস্বতী, মহেন্দ্ৰ কন্দলি, মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ, শ্ৰীমাধৱ দেৱকে ধৰি আহোম আৰু কোচ যুগৰ বিভিন্ন মহাপুৰুষে আৰম্ভ কৰিছিল ভাৰতীয় সাহিত্যৰ মণি-মুকুতাৰ সন্ধান। এই সন্ধানৰ সুফল স্বৰূপেই মহাকাব্য ৰামায়ণ আৰু মহাভাৰতৰ সুখ্যাত অসমীয়া অনুসৃষ্টিৰ উপৰি উপনিষদ আৰু পুৰাণ আধাৰিত কাব্য, নাট, গীত আদিৰে অসমীয়া সাহিত্য ভৰি পৰিছিল। ধৰ্মীয় সাহিত্যৰ এই চহকী যুগটোৰ অন্ত পৰাৰ লগে লগে পশ্চিমীয়া শিক্ষা-দীক্ষাৰে অসমৰ মধ্য শ্ৰেণী সংগঠিত আৰু পোহৰ অভিমুখী হোৱাৰ পৰ্বটোতো অসমীয়া সাহিত্য ঠন ধৰি উঠিছিল মূলতঃ পশ্চিমীয়া ৰমন্যাসিক সাহিত্যৰ অনুসৃষ্টি আৰু অনুকৃতিৰে। সন্ধাননিকৈ মৌলিক সৃষ্টিৰ পৰ্বটো প্ৰকৃততে আধুনিক। অৱশ্যে এই পৰ্বটোতো আমি দেখা পাওঁ অন্য ভাষাৰ অনুদিত আৰু হাঁলৈ লিখা ৰচনাৰে অসমীয়া সাহিত্য চহকী হৈ পৰিছে।

অনুবাদ সাহিত্য সম্পৰ্কে বিস্তৃত ঐতিহাসিক আলোচনা আমাৰ এই ৰচনাৰ উদ্দেশ্য নহয়। অনুবাদৰ সমস্যাবোৰৰ এটা খুলমূল আভাস দিয়াৰ লগতে ঐতিহাসিক ধাৰাটোৰ মাত্ৰ এক সামান্য বিৱৰণ ইয়াত উপস্থাপিত কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হৈছে।

অসমীয়া অনুবাদ সাহিত্যৰ সমস্যাবোৰ মূলতঃ আমাৰ অনুবাদকসকলৰ অধ্যয়নৰ বিস্তৃতি আৰু ভাষা-জ্ঞানৰ পৰিধিৰ লগত সাঙোৰ খাই আছে। ঐতিহাসিক ভাৱে অসমীয়া মানুহৰ ভাষা জ্ঞান মাতৃ-ভাষা অসমীয়াৰ উপৰি বিদেশী ভাষা ইংৰাজী, ভাৰতীয় অধি-মাতৃ ভাষা সংস্কৃত, ৰাষ্ট্ৰীয় ভাষা হিন্দী, পাৰ্শ্বৱৰ্তী জনগোষ্ঠীয় ভাষা তথা ৰাজ্যিক ভাষা বঙালী, নেপালী, বড়ো, মিচিং, কাৰ্বি আদি ভাষাৰ ক্ষেত্ৰতো বাঢ়িছে। ইংৰাজী ভাষা সুদীৰ্ঘ কাল ধৰি শিক্ষা আৰু প্ৰশাসনৰ মাধ্যম হোৱা বাবে এই ভাষাতেই অসমীয়া আৰু থলুৱা জনগোষ্ঠীয় লোকসকলৰ ব্যুৎপত্তি অত্যন্ত বেছি। ইয়াৰ ফলত অসমীয়া অনুবাদক সকলৰ সুবিধা যিমান বাঢ়িছে, সিমানে গভীৰ সমস্যাও সৃষ্টি হৈছে। কাৰণ ইংৰাজীলৈ ভাষান্তৰিত হোৱাৰ পিছত মূল ভাষাটো জনাৰ হেঁপাহ আৰু অধ্যৱসায় প্ৰায় শূণ্য হৈ পৰে। ইংৰাজীৰ চোতাল গৰকি অহা বাবে ইংৰাজী অনুবাদৰ দোষ-গুণ বিলাকে অসমীয়া অনুবাদকৰ ওপৰতো প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰে। একেটাই অসুবিধা বঙালী অনুদিত সংস্কৰণৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰাৰ ফলতো হৈছে। বঙালী ভাষালৈ বিশ্ব-সাহিত্যৰ প্ৰায়বোৰ গ্ৰন্থই অনুদিত হৈছে। থাউকতে সেইবোৰ হাতত পৰাত আৰু বঙালী ভাষা বৃজাত অসুবিধা কম হোৱাত মূল ভাষাত গ্ৰন্থখন অধ্যয়নৰ প্ৰচেষ্টাও বহুতে নকৰে। আনকি মূল হিন্দী, উৰ্দু তথা ইংৰাজী

ভাষাৰ দৰে — যিবোৰ ভাষা আয়ত্ত কৰাটো সহজ, — তেনে ভাষাবোৰ অধ্যয়নৰ কষ্টও বহুতে নকৰে। এনেবোৰ দোষৰ ফলত আমি দেখা পাইছো যে মূল ফৰাচী, স্পেনিছ, জাৰ্মাণ, জাপানী, আৰবী আদি ভাষাৰ লগত সম্পৰ্ক তিলমানো নথকা লোকসকলেও বহুক্ষেত্ৰত বিদেশী সাহিত্যৰ স্বাদ অসমীয়া পাঠকক দিয়াৰ সজ উদ্দেশ্য লৈয়েই অসমীয়া অনুবাদ সংস্কৰণ প্ৰকাশ কৰিছে। দ্বিতীয় প্ৰধান সমস্যাটো অসমীয়া ভাষাত বহুভাষিক অভিধানৰ সম্পূৰ্ণ অভাৱৰ লগত জড়িত। বহুভাষিক অভিধানৰ অভাৱে আমাৰ উপযুক্ত শব্দ প্ৰয়োগৰ ক্ষেত্ৰত অসুবিধাৰ সৃষ্টি কৰিছে। এই উপযুক্ত শব্দৰ অভাৱৰে এটা বিশেষ ৰূপ হ'ল পাৰিভাষিক শব্দৰ অভাৱৰ ক্ষেত্ৰত। বিজ্ঞান, দৰ্শন, আইন, আৰু নন্দন-তত্ত্বৰ বহু পাৰিভাষিক শব্দৰেই উপযুক্ত প্ৰতিশব্দ অসমীয়া ভাষাত নাই। দীৰ্ঘকালীন ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তেও আনকি তেনে পাৰিভাষিক শব্দবোৰ গৃহীত হোৱা নাই। শেহতীয়া ভাৱে মই নিজে নেৰুডাৰ কবিতা, দেৱী প্ৰসাদ চট্টোপাধ্যায়ৰ 'লোকায়ত দৰ্শন, আৰু নেছনেল বুক ট্ৰাষ্ট' প্ৰকাশিত 'কৰ্ট, লেজিছলেচাৰ এণ্ড প্ৰিভিলেজ' এই তিনিখন গ্ৰন্থ অনুবাদ কৰোঁতে এই পাৰিভাষিক সমস্যাৰ সন্মুখীন হৈছো আটাইতকৈ বেছি। নেৰুডাৰ কবিতাৰ ক্ষেত্ৰত মূল স্পেনিছ আৰু ইংৰাজী ভাষান্তৰ একেলগে পোৱাত আৰু ইংৰাজীৰ লগত স্পেনিছ ভাষাৰ যথেষ্ট মিল থকাৰ উপৰি অভিধানৰ সমস্যা যথেষ্ট, কম হোৱাত অনুবাদ সহজ হৈছিল যদিও লোকায়ত দৰ্শন'ৰ ক্ষেত্ৰত দৰ্শনৰ পাৰিভাষিক শব্দৰ অভাৱে প্ৰায় কামটোকেই অসাধ্য বা কষ্টসাধ্য কৰি তুলিছিল। একেটা কথাই এনবিটি'ৰ উল্লিখিত গ্ৰন্থখনত আদালত আৰু সংবিধানৰ পাৰিভাষিক শব্দবোৰৰ ক্ষেত্ৰত হৈছে। এনে অসুবিধাবিলাক দুৰীকৰণৰ ক্ষেত্ৰত অসমীয়াত এখন বহুভাষিক পাৰিভাষিক অভিধানে সহায় কৰিব পাৰে।

ভাষা-জ্ঞান আৰু পাৰিভাষাৰ সমস্যা নথকা অৱস্থাতো অনুবাদৰ ক্ষেত্ৰত মৌলিকতাৰ চৰিত্ৰ তথা সৌন্দৰ্য ৰক্ষা, মূল ভাষাৰ জতুৱা ঠাচ তথা গাথনিগত বৈশিষ্ট আদিয়ে নিৰূপন কৰা অনুবাদৰ অসুবিধাৰ কথাও উল্লেখযোগ্য। আমাৰ সাহিত্য অনুবাদৰ আদি পূৰ্বৰেপৰা এই সমস্যাবোৰ যুগশ্ৰেষ্ঠ অনুবাদক সকলে উপযুক্ত ভাৱে সমাধান কৰি গৈছে। তেনে উদাহৰণ মাধৱ কন্দলিৰ 'ৰামায়ণ' আৰু ৰমন্যাসিক যুগৰ তজ্জ কবিতাৰ জৰিয়তে দৃষ্টি ধৰিব পৰা যায়। মধ্যযুগীয় অনুবাদকাৰীসকল মূলতঃ ধৰ্মীয় আৰু কাব্যিক ভাৱৰ জৰিয়তে উদ্দীপিত হৈছিল আৰু সকলো কাব্যৰে মাতৃস্বৰূপ 'ৰামায়ণ' আৰু 'মহাভাৰত'ৰ বিশাল ভঁৰালটো অসমীয়া পাঠকৰ বাবে উদঙাই দিয়াৰ এক মহান উদ্দেশ্যৰদ্বাৰা পৰিচালিত হৈছিল। মহাপুৰুষ শ্ৰীশ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱে ভাগৱতৰ অনুবাদ কি কাৰণে স্ত্ৰী-শূদ্ৰ সকলোৱে বুজাকৈ কৰিলে তাৰ ব্যাখ্যা যথার্থ স্থানত নিজেই দি গৈছে। সংস্কৃত ভাষা শুদ্ধকৈ তথা ভালকৈ জনা সত্ত্বেও তেওঁ পূৰ্ব তথা উত্তৰ-পূৰ্ব ভাৰতীয় পাঠকৰ বাবে ভাগৱত তথা আন আন ধৰ্মীয় গ্ৰন্থ কি কাৰণে ব্ৰজবলী ভাষাত ৰচনা কৰিলে? অন্য হেতু নাই, 'হৰি নাম ৰস'ৰ অমৃতৰ নদীখন সাধাৰণ মানুহ বা স্ত্ৰী-শূদ্ৰ' সকলোৰে বাবে সহজলভ্য কৰিবৰ বাবে এই প্ৰচেষ্টা।

বিশ্বৰ উৎকৃষ্ট সাহিত্য-সত্তাৰ তথা বিভিন্ন সাহিত্য-আন্দোলনৰ শ্ৰেষ্ঠ নিদৰ্শনবোৰ অসমীয়া পাঠকৰ বাবে সহজলভ্য কৰাৰ এনে প্ৰয়াসে ৰমন্যাসিক যুগ আৰু তাৰ পিছৰ যুগতো অসমীয়া সাহিত্যিক সকলক অনুবাদৰ সহায় ল'বলৈ বিপুল অনুপ্ৰেৰণা যোগাইছে।

আক্ষৰিক অনুবাদৰ জৰিয়তে মূল বচনাক অনুকৰণ কৰিব নে অনুবাদকে নিজৰ কৰ্মক সৃষ্টিশীল ৰূপ প্ৰদান কৰিব—এই প্ৰশ্নটোৰ সমিধানো বিস্তৃত অনুবাদকাৰীসকলে নিজ কৰ্মৰে দি গৈছে। উদাহৰণ স্বৰূপে শিশুৰ উপযোগী জিকমিক.জিকমিক হেবা সৰু তৰা, আকাশত তুমি বাৰু বহি কিনো কৰা? তিব্বিৰ চকুজুৰি মায়াৰে.আৰবা, মিটিকি মিটিকি হাঁহা আঁতবৰ পৰা।” — এই স্তৱকটো যে এটা সমগোষ্ঠীয় ইংৰাজী স্তৱকৰ, অসমীয়াকৰণ সেই কথা বুজাৰ সাধ্য শিশু নাইবা কিশোৰ পাঠকৰ নাই— যদিহে মূল কবিতাটো হাতত নপৰে। মূলতকৈও অনুবাদটো অধিক আকৰ্ষণীয়। একেদৰে মেটাবলিংক’ৰ ‘ব্লুবাৰ্ড’ ৰূপকখনৰ অসমীয়া ৰূপকাৰ অতুল হাজৰিকাৰ ‘নীলা চৰাই’ আকৰ্ষণীয় সাহিত্য সৃষ্টি হিচাপে মৌলিক নহয় বুলি কোৱা কঠিন। সম্পূৰ্ণ ন-সৃষ্টিৰ মহিমা প্ৰচাৰ কৰি - যেতিয়া শিশুৱে গায়—

“আমি তিলতিল মিতিলৰ দল / নীলা চৰাই বিচাৰি / যাওঁ ব’ল আওৱাই ব’ল।”

তেতিয়া আমি অনুভৱ নকৰোঁ যে মেটাবলিংকে ইতিমধ্যে বিশ্বৰ আন এখন দেশত শান্তিৰ নীলা চৰাইৰ সপোনৰ বহন শিশুসকলৰ চকুত সানি দি এক কালজয়ী সৃষ্টিৰে সকলোকে জয় কৰি গৈছে। আনকি ৰোমান্টিক যুগত স্বদেশ প্ৰেমৰ অমৰ ৰাগী উদ্দীপনাদায়ী শব্দ-ব্যঞ্জনাবে বিয়পাই দিয়া কাৰ্যও অনুবাদকসকলে কৰিছিল। উদাহৰণ স্বৰূপে আমি ক’ব পাৰোঁ ‘স্বদেশপ্ৰেম’ কবিতাটোৰ কথা। ইংৰাজীত ‘প্ৰট্ৰিয়টিজম’ কবিতাটো বহুতেই গঢ়িছে। কিন্তু যেতিয়া একেটা কবিতাই সম্পূৰ্ণ নিভাঁজ অসমীয়া ভাষাত ধ্বনিত প্ৰতিধ্বনিত হয়, তেতিয়া আমি ক’বলৈ বাধ্য হওঁ যে অনুবাদো মৌলিক সৃষ্টিৰ দৰেই হ’ব পাৰে। অসমীয়াত কবিতাটো এনে ধৰণৰ—

‘ধৰেনে জনম কেঁৱে এই মৰতত / শিলাময় কৰি তাৰ হিয়া,

এয়ে মোৰ জন্মভূমি বুলি মনে মনে / এবাৰো যি কোৱা নাইকিয়া?’

প্ৰকৃততে কবিয়ে ইংৰাজী কবিতাটোৰ আখৰে আখৰে অনুবাদ কৰিছে। কিন্তু শব্দানুভূতিৰ ওজন অনুসৰি শব্দ সংযোজনা এনেদৰে কৰিছে যে প্ৰতিটো অসমীয়া শব্দই ইংৰাজী কবিতাটো অধিকতৰ কোবাল নহলেও, সম্ভৱতঃ জন্ম পৰ্যায়ৰ আগ্ৰময় উদ্দীপনা সৃষ্টি কৰিছে। কোনোও তৰ্কিবই নোৱাৰে যে এয়া অনুবাদ, তাৰ আগতেই স্বদেশপ্ৰেমী শব্দ-তৰঙ্গই হৃদয়ত প্ৰৱেশ কৰে আৰু জাগ্ৰত কৰে স্বদেশ প্ৰেম।

অসমীয়া সাহিত্যত গল্প, উপন্যাস আৰু নাটক আদিৰ ভিতৰত এনে অজস্ৰ উদাহৰণ দাঙি ধৰিব পাৰি যিবোৰ মূলতঃ ভাৱ অনুকৰণ, শব্দ অনুকৰণ নহয়। ভাৱটো বিদেশী সাহিত্যৰপৰা গ্ৰহণ কৰা হৈছে, কিন্তু ভাৱটো মথি মথি তাৰ এনে এক থলুৱা ৰূপ দিয়া হৈছে— যিটোক কোনো পধ্যেই নিজা সৃষ্টি নহয় বুলি ক’ব নোৱাৰি। অৱশ্যে মূল কথাখিনি একে ৰাখি, আনকি চৰিত্ৰৰ মুখৰ ভাষা একে ৰাখিও, কেৱল চৰিত্ৰসমূহৰ নাম আৰু স্থানৰ নাম আৰু পৰিবেশ থলুৱা কৰি, অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁৰালত বহু নাটক, উপন্যাস, গল্প তথা কথা কবিতা আদি সংযোজিত হৈছে। সাধাৰণতে ছাঁ লৈ লিখা নাইবা ‘ভাৱানুবাদ’ বুলি অভিহিত এনেবোৰ ৰচনাক অনুবাদ সাহিত্যৰ শ্ৰেণীত ধৰা নহয়। মূল্যানুগত ভাৱে ভাৱ নাইবা ভাৱৰ জঁকাটোহে থকা বাবে এনেবোৰ ৰচনাই বিদেশী বা অন্য ভাষাৰ সাহিত্যৰ প্ৰভাৱত ৰচনা কৰা মৌলিক ৰচনাৰ স্থান দখল কৰে। চৰিত্ৰ আৰু পৰিবেশৰ বিস্তৃত ভাৱে

থলুৱাকৰণ হলেও, মূল কথা আৰু ভাৱ মূল্যানুগত হ'লে অৱশ্যে অনবদ্য, সৃষ্টিকো অনুবাদৰ শাৰীতে ধৰা হয়। 'নীলা চৰাই' এনে এক অমৰ সৃষ্টি। জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালাৰ 'কপালীম' তথা 'কাৰেঙৰ লিগিৰী' আদিক বিদেশী সাহিত্যৰ প্ৰভাৱ থকা সত্ত্বেও অনুকৰণ, ভাৱানুবাদ তথা অনুবাদৰ শাৰীত ধৰা নহয়। কাৰণ ভাৱৰ সাধাৰণ মিল থাকিলেও, কথা-ভাগৰ লিপ্যন্তৰৰ জৰিয়তে এনে সৃষ্টি হোৱা নাই। অনূদিত আধুনিক নাট্য সাহিত্যৰ প্ৰথম পৰ্বৰ ৰচনা 'ভ্ৰমবঙ্গ'ৰ ক্ষেত্ৰত কিন্তু থলুৱাকৰণৰ প্ৰচেষ্টা প্ৰবল হোৱা সত্ত্বেও কথা আৰু কাহিনীভাগ মূলানুগত বাবেই ইয়াক অনূদিত সাহিত্যৰ মৰ্যাদা দিয়া হয়। কোন ধৰণৰ অনুবাদক আমি সফল আৰু প্ৰকৃত অনুবাদ বুলি গ্ৰহণ কৰিম- সেই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ বিচাৰিবলৈ সম্ভৱতঃ আমাৰ এই আলোচনাখিনিয়েই যথেষ্ট। তথাপি আমি পাঠকৰ মনৰ সন্দেহ মাৰিবৰ বাবে আৰু ভালেমান সফল অনূদিত গ্ৰন্থৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰিব পাৰোঁ— যি কেইখন বিদেশী সাহিত্যৰ অনুবাদকাৰীৰ বাবে উদ্দীপনা আৰু আৰ্হি দুয়োটাই হ'ব পাৰে। যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰাৰ - 'ওমৰ তীৰ্থ', নৱকান্ত বৰুৱাৰ- গ্যেটে ৰচিত 'ফাউষ্ট', নলিনীধৰ ভট্টাচাৰ্যৰ 'ডাঃ জিভাগো', নীলিমা দত্তৰ 'উইল ডুৱান্ট ৰচিত 'দৰ্শনৰ কাহিনী', প্ৰীতি বৰুৱাৰ 'আঁদ্রে জিড ৰচিত 'সংকীৰ্ণ তোড়নপথ', সত্যেন্দ্ৰনাথ বৰকটকী অনূদিত 'ফৰাচী গল্প', শুচিত্ৰতা ৰায়চৌধুৰীৰ জে.বি. প্ৰিষ্টলি ৰচিত নাটক 'বিপদ সীমা', ড° মহেন্দ্ৰ বৰাৰ, ছলোখত ৰচিত 'ধীৰে বয় নৈ' আৰু 'গীতা', জ্যোতিপ্ৰসাদ শইকীয়াৰ খলিল জিব্ৰান ৰচিত 'প্ৰফেট' গীতা উপাধ্যায়ৰ 'এন ফ্ৰাংকৰ ডায়েৰী', 'ক'লা সূৰ্য আৰু 'ভূমিপুত্ৰ', দীপিকা চক্ৰৱৰ্তীৰ মল্লিকা সেনগুপ্ত 'স্ট্ৰী লিংগ নিৰ্মাণ' আৰু নিশিপ্ৰভা ভূঞাৰ মল্লিকা সেনগুপ্ত ৰচিত 'সীতায়ন', ৰেণুমালা দুৱৰাৰ কোভেদিচ আদিৰ নাম এই ক্ষেত্ৰত উল্লেখযোগ্য।

অনুবাদৰ বহু সময়ত উদ্দেশ্য থাকে। সাহিত্যৰ একোটা উল্লেখযোগ্য ধাৰাৰ স্বাদ অসমীয়া পাঠকক দিবৰ বাবে কেতিয়াবা বিশিষ্ট ধাৰাৰ কোনো ৰচনা বাচনি কৰা হয়। আধুনিক সাহিত্যৰ শেহতীয়া পাঁচটামান দশকত বিদেশী প্ৰগতিশীল গল্প, কবিতা, উপন্যাস, নাটক আদিৰ অনুবাদৰ সংখ্যা বাঢ়িছে এনে উদ্দেশ্যধৰ্মিতাৰ বাবেই। ৰাছিয়া, চীন, ভিয়েতনাম, কিউবা, লেটিন আমেৰিকাৰ অন্যান্য বহু দেশৰ সাহিত্যৰ অনুবাদ কৰা হৈছে মূলতঃ এনে সাহিত্যৰ বৈপ্লৱিক ঐতিহ্যৰ বাবে। স্বাধীনতা সংগ্ৰাম, গণ-মুক্তি সংগ্ৰাম, নাৰী নিৰ্যাতন বিৰোধী সংগ্ৰামৰ স্বাক্ষৰ বহনকাৰী নানা ৰচনা শেহতীয়া পৰ্বত অনূদিত হৈছে। অসমীয়া অনুবাদ সাহিত্যৰ ভঁৰাললৈ শেহতীয়াভাৱে 'সাহিত্য অকাডেমী', 'নেছনেল বুক ট্ৰাষ্ট' তথা 'চিলড্ৰেন বুক ট্ৰাষ্ট'ও প্ৰভূত বৰঙণি যোগাইছে। ইয়াৰো এই নিহিত উদ্দেশ্য নথকা নহয়। বিনিময়ৰ জৰিয়তে সংহতি বৃদ্ধি এনে অনুবাদ কৰ্মৰ নিহিত উদ্দেশ্য হ'লেও সাহিত্যৰ ৰসাস্বাদন আৰু বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত এনে ধৰণৰ অনুবাদ কৰ্মই প্ৰভূত অৰিহণা যোগায়। নতুন আৰু সচেতন লেখক-লেখিকাসকলে অনুবাদত হাত দিওঁতে এই উদ্দেশ্যৰ প্ৰতি সঠিক দৃষ্টি ৰখাৰ লগতে উৎকৃষ্ট মানৰ সাহিত্য বাছনিতো গুৰুত্ব প্ৰদান কৰা প্ৰয়োজন।

এই সংকলনটিত মূলতঃ নাৰীৰ দ্বাৰা ৰচিত, নাৰীৰ উদ্দেশ্যে ৰচিত কবিতা অন্তৰ্ভুক্ত হৈছে। অনুবাদৰ ক্ষেত্ৰতো মূলতঃ নেতৃত্ব লৈছে লেখিকাসকলে। নিহিত উদ্দেশ্যটো

নিঃসন্দেহে নাবীৰ অধিকাৰ সাব্যস্ত কৰা আৰু দেশ-বিদেশৰ নাবীৰ বচনাৰ এক আভাস থুপতে যোগান কৰি ন-পুৰণি লেখিকাসকলক উদ্দীপনা প্ৰদান কৰা। উদ্দেশ্য ফলৱতী হওক, এই আশা ৰাখিলোঁ।

এই সংকলনটোত পৰিচিত ন-পুৰণি ভালে সংখ্যক কবিৰ অনুবাদ সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। মাৰাঠা, বঙালী, উৰিয়া, হিন্দী, নেপালী আদি দেশী ভাষাৰ কবিতাৰ উপৰি মূল ইংৰাজীত ৰচিত নাইবা ইংৰাজীলৈ অনূদিত বিদেশী ভাষাৰ পৰা অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰা কেবাটাও কবিতা অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা অসমৰ বড়ো, কাৰ্বি, ছাদ্ৰি ভাষাৰ কেবাটাও গুৰুত্বপূৰ্ণ কবিতাৰ অন্তৰ্ভুক্তি। অনুবাদিত কবিতাবিলাকৰ লগতে মূল কবিতাৰ প্ৰতিলিপি ইংৰাজী ভাষাত নাইবা থলুৱা ভাষাত সংযোজিত কৰা বাবে কবিতাৰ ৰসাস্বাদনত ব্ৰতী পাঠকসকলৰ সুবিধা হ'ব।

কিছুমান কবিতাৰ অনুবাদ যে সারলীল আৰু মূলৰ দৰেই যথার্থ বা সর্বোৎকৃষ্ট শব্দ সংযোজনাৰে ৰসোত্তীৰ্ণ হৈছে সেই বিষয়ে সন্দেহ নাই। কিছুমান কবিতাত মূল কবিতাৰ শব্দ চয়ন আৰু ব্যঞ্জনাৰ মাধুৰ্য ৰক্ষা পৰিছে বুলি দাবী কৰিব নোৱাৰি। প্ৰতিটো কবিতাৰে পুংখানুপুংখ বিশ্লেষণ কৰি আমি পাঠকৰ ৰসাস্বাদনত ব্যাঘাত সৃষ্টি কৰাৰ ইচ্ছা নাই।

শব্দ-সংযোজনাত কিছু হাত ফুৰোৱাৰ প্ৰয়োজন থকা স্বত্বেও 'চাহ বাগানেৰ বেটি হামি' কবিতাটো সংকলনটোৰ অতি সফল কবিতা বুলিব পাৰি। চাহ বাগানেৰ জীয়ৰী-বোৱাৰীৰ কপালৰ ঘামৰ সৈতে সৰি পৰা লুণীয়া চকুলো আৰু ৰঙা তেজৰ জীৱন্ত পৰশে শব্দৰ ৰূপলৈ পাঠকৰ কলিজাত আঘাত হানিব পৰা ব্যঞ্জনাৰ অগ্নি কবিতাটোত আছে। ভাষান্তৰিত হোৱাৰ পিছতো কবিতাটোৱে এই বেদনা-গধুৰ অগ্নি-ব্যঞ্জনা ৰক্ষা কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। অনুবাদকসকলে এটা কথা মনত ৰখা অৱশ্যে ভাল যে একেটা অৰ্থ বহন কৰিব পৰা একাধিক শব্দ আমাৰ ভাষাত আছে। উপযুক্ত ভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিলে ব্যঞ্জনা-মাধুৰ্য বাঢ়িবও পাৰে। উদাহৰণ স্বৰূপে কবিতাটোৰ প্ৰথম শাৰী দুটা ছাদ্ৰী ভাষাত : পাত ৰড়া বিৰিষ হামি, মৰ শিকড় কোঁথাই ?

সম্পাদিত অনুবাদিত ৰূপ : পাতসৰা গছ মই / মোৰ শিপা ক'ত ?

মূলত ব্যৱহৃত 'বিৰিষ' শব্দটোৰ সমাৰ্থক আৰু সম-ব্যঞ্জণায়ুক্ত বিৰিষ শব্দটো অসমীয়া কবিতাত বহল ভাৱে ব্যৱহৃত হয়। 'লঠঙা বিৰিষ মই, ক'ত মোৰ শিপা ?' নাইবা 'অনাবৃত বৃক্ষ মই, মোৰ শিপা ক'ত ?' - এই তিনিওটা ৰূপৰ ভিতৰত কোনটো অধিকতৰ যথার্থ সেইটো তুলনা কৰি এটা স্থিৰ মতলৈ আহিব পৰা জনে নিঃসন্দেহে সুদীৰ্ঘ কালৰ আগতেই সৃষ্টি হোৱা উপযুক্ত শব্দ-চয়নৰ বিতৰ্কৰ সু-সমাধান নিজেই কৰিব পাৰিব। একেটা অৰ্থকে কঢ়িয়াই নিবৰ বাবে 'শুষ্ঠং কাষ্ঠং তিস্ত্বতি অগ্ৰে।' বা 'নিৰস তৰুবৰ পুৰত ভাতে'— এই দুয়োটা বাক্যকে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। কোনটো কাব্যিক ৰসোত্তীৰ্ণ সচেতন অনুবাদক আৰু পাঠক উভয়ে অনুধাৱন কৰিব পাৰিব। বিদেশী ভাষাৰ কেবাটাও কবিতাত আমি যথার্থ কাব্যিক ব্যঞ্জনা আৰু উপযুক্ত শব্দ সন্ধানৰ সাধনা অধিক গভীৰ হোৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছিল বুলি অনুভৱ কৰিছোঁ। ছাদ্ৰী কবিতাটোৰ 'বিৰিষ' শব্দৰ ঠাইত অসমীয়াত 'গছ' শব্দ ব্যৱহাৰ সত্ত্বেও অৰ্থ-বিপত্তি ঘটা নাই। কিন্তু কোনো কোনো অন্য কবিতাত কিছু অৰ্থ-

বিপত্তি ঘটা শব্দ প্ৰয়োগো হৈছে।

বিদেশী আৰু দেশী অন্য ভাষাৰ কবিতাৰ ভিতৰত কিছুমান কবিতাৰ অনুবাদ উৎকৃষ্ট হৈছে বুলি আমাৰ ধাৰণা। ইয়াৰ ভিতৰত ওৱৰ্ডছৱৰ্থৰ 'The solitary Reaper', ডাঃ শান্তি ছেত্ৰীৰ 'কানেখুশী', ভানু দলে হাছানৰ 'Leko-Lakko' (কাৰ্বি), বিদ্যা শৰ্মাৰ 'ব্ৰহ্মপুত্ৰা' (মাৰাঠী), টেগাৰ্ডৰ 'At last the women are moving', হৰকিবত: কলসী 'হকীৰ'ৰ 'অমৃত প্ৰীতম দে না' (পাঞ্জাবী), মায়া নেপ্ৰামৰ 'অমস্মা অহিং' মনোৰঞ্জন ৰথৰ 'মায়া' (উৰিয়া), প্ৰসন্ন এছ. পিল্লাইৰ 'The Mother's Heart', অনামী লোক কবিৰ কবিতা 'তাইৰ শিৰ' (বাংলা), গুজৰাটী কবিতা 'মোৰ চোতালখন সাৰি মুচি থৈছো, বহিনাবাই চৌধুৰীৰ কবিতা 'এতিয়া মই মোৰ কাৰণে জীয়াই থাকিম' (গুজৰাটী), অমৃত প্ৰতিমৰ 'To Lenin, A Figure from My History', কাবেৰী ৰায়চৌধুৰীৰ প্ৰিয় পুৰষকে' (বাংলা), উমা মহেশ্বৰীৰ 'তৰ্পণ' (তামিল), এম কে কৃষ্ণমূৰ্তিৰ প্ৰেমৰ অমৃত (তেলেগু), নাৰ্জিম হিকমতৰ 'Autobiography', ট্ৰেথৰেৰ 'স্থান আৰু কালৰ সূত্ৰ', জন মুৰেৰ Her Head (America), কানাড়া কবিতা 'আম্মা', গীতা ডোগ্ৰাৰ 'দহলীজ', আলিয়েভৰ When You are Away আদি কবিতাৰ নাম উল্লেখযোগ্য।

অনুবাদকসকলৰ বাবে আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ মন কৰিবলগীয়া যি কেইটা কথাত এই সংকলনৰ ন-পুৰণি কেইবাগৰাকীও কবিয়ে গুৰুত্ব দিয়া নাই- সেই কেইটা কথা মই থোৰতে উল্লেখ কৰিছো : (এক) কবিতাটোৰ প্ৰকৃত মৰ্ম উপলব্ধি কৰিবলৈ প্ৰচেষ্টা কৰক- মূল ভাষাৰ জ্ঞান নাথাকিলে এই ক্ষেত্ৰত আগ নবঢ়াই ভাল। ইংৰাজী ভাষান্তৰৰ ভিত্তিত অনুবাদ কৰ্মত হাত দিলেও মূল ভাষাৰ কিছু জ্ঞান প্ৰয়োজন। (দুই) ভাৱানুবাদ কৰিলেও মূলৰ সৌন্দৰ্য যাতে নাশ নাপায় আৰু অৰ্থ-বিপত্তি নঘটে তালৈ চকু দিয়া প্ৰয়োজন। (তিনি) মূলত নথকা কোনো কথা, অনুবাদকে নিজে প্ৰয়োজন বুলি ভাবিলেও, সংযোজন কৰাৰ আগতে হাজাৰবাৰ ভাবিব। বহুতেই উল্লেখপূৰ্বক তেনে কাৰ্য কৰে। বহুতে আকৌ মূল শব্দৰ জটিলতা অনুধাৱন কৰিব নোৱাৰি অতি সৰল ভাৱে অনুবাদ কৰি থয়। মূল ৰচনাৰ সৌন্দৰ্য এনেদৰে ৰক্ষা কৰা কেতিয়াও সম্ভৱ নহয়। কবিতা আৰু কবিৰ নাম উল্লেখ নকৰাকৈয়েই আমি এই কেইটা কথাত অনুবাদকসকলক গুৰুত্ব দিবলৈ আহ্বান জনালো।

সূচী

North-East Language

- মামাং দাই ১
বানী ফুকন ৫
ভানুমতী দলে হাছান ৭
জেচমণ্ড খাৰমাওফ্লাং ৯
দময়ন্তী চিক ১১
বীবেন্দ্র স্বৰ্গীয়াৰী ১৪
মায়া নেপ্ৰম ১৬

National Language

- অমৃত প্ৰীতম ১৭
প্ৰীতিশ নন্দী ১৯
অমৃত প্ৰীতম ১৯
হাফিজা বেগম ২০
মনোবঞ্জন বথ ২২
ডোড়া বঙ্গগোড়া ২৪
দীননাথ নাদিম ২৬
নীতা বামায়া ২৭
উমা মহেশ্বৰী ২৯
হৃদয়নন্দিনী ৩১
ড° শান্তি চেত্ৰী ৩৩
হৰকিৰত কলছী হকিৰ ৩৫
মল্লিকা সেনগুপ্ত ৩৮
কাবেৰী বায়চৌধুৰী ৪০
মল্লিকা সেনগুপ্ত ৪১
লীলা বয় ৪২
নীবেন্দ্র নাথ চক্ৰৱৰ্তী ৪৪
প্ৰসন্ন এচ. পিল্লাই ৪৭
সৃষ্টি কৃষ্ণমূৰ্ত্তি ৫১
ক্লেমায়াপ্পা পানীকৰ ৫৩

বিদ্যা শর্মা ৫৫
বহিনা বাই চৌধুরী ৫৭
শিবানী গোস্বামী ৫৯
নাৰায়ন শ্যাম ৬১
সূৰ্যকান্ত ত্ৰিপাঠী ৬৩
গীতা দোথ্ৰা ৬৫

International Language

জেনিভিয়েভ ট্ৰেগাৰ্ড ৬৬
জুৱান মুৰে ৬৮
উইলিয়াম বৰ্ডছৱৰ্থ ৭০
নাটাছা ট্ৰেথৱে ৭২
পুট্ৰো ওকা সুকান্তা ৭৪
ইয়ানিছ ৰিটচছ্ ৭৫
কে. য়ান ৭৬
নাজিম হিকমত ৭৮
মাহমুদ ডাৰউইচ ৮৩
খলিল জিব্রান ৮৭
তচলিমা নাছৰিন ৮৯
ফাজু আলিয়েভ্ ৯১
ভ্লাডিমিৰ মায়াক' ভস্কি ৯২
আনা আখমাটোভা ৯৩
লায়োশ কচ্চাক ৯৫

কবি পৰিচিতি ৯৮-১০৬

The Voice of the Mountain

Mamang Dai (Adi)

From where I sit on the high platform
I can see the ferry lights crossing
criss-crossing the big river.

I know the towns, the estuary mouth.
There, beyond the last bank
where the colour drains from heaven
I can outline the chapters of the
world.

The other day a young man arrived
from the village.

Because he could not speak he
brought a gift of fish
from the land of rivers.

It seems such acts are repeated:
We live in territories forever ancient
and new,

and as we speak in changing
languages

I, also, leave my spear leaning by
the tree
and try to make a sign.

I am an old man
sipping the breeze that is forever
young.

In my life I have lived many lives.
My voice is sea waves and mountain peaks,

In the transfer of symbols
I am the chance syllable that orders
the world

Instructed with history and miracles.

I am the desert and the rain.
The wild bird that sits in the west.
The past that recreates itself
and particles of life that clutch and cling
For thousands of years –

I know, I know these things
as rocks know, burning in the sun's
embrace,
about clouds, and sudden rain;
As I know a cloud is a cloud is a
cloud,
A cloud is this uncertain pulse that sits over my
heart.

In the end the universe yields
nothing
except a dream of permanence.
Peace is a falsity.
A moment of rest comes after long
combat:

From the east
the warrior returns with the blood of
peonies.
I am the child who died at the edge
of the world,
the distance between end and hope.
The star diagram that fell from the sky,
The summer that makes men weep.
I am, the woman lost in translation
who survives, with happiness to
carry on.

I am the breath that opens the mouth
of the canyon,
the sunlight on the tips of trees;
There, where the narrow gorge
hastens the wind
I am the place where memory escapes
the myth of time,
I am the sleep in the mind of the
mountain.

পাহাৰৰ কলধ্বনি

মই বহি থকা পাহাৰৰ উচ্চতাৰ পৰা
দেখিবলৈ পাওঁ বৰনদীখন ইপাৰ সিপাৰ কৰা
পাৰ নাওবোৰৰ পোহৰবোৰ।

নদীৰ মোহনা বা সিপাৰে থকা
চহৰবোৰ মই চিনি পাওঁ
সৰগৰ পৰা নামি অহা পোহৰে
য'ত পৃথিৱীৰ নতুন অধ্যায় লিখে।

সিদিনাখন গাঁৱৰ পৰা আহি ওলাইছিলহি
এটি তৰুণ; সি বৰ ভল্‌ভলীয়া নহয়
নদীৰ দেশৰ পৰা উপহাৰ ৰূপে
সি এটা মাছ আনিছিল; এনেদৰে প্ৰায়ে কৰা হয়।
আমিবোৰ সাতাম পুৰুষীয়া পুৰণি আৰু নতুন
এখন পৃথিৱীত বাস কৰো;
পৰিবৰ্ত্তিত ভাষাত কথা পাতে
গছত আওজাই থৈ আহো
শক্তিৰ প্ৰতীক যাচিপাত।

মই এক বৃদ্ধ
চিৰ সতেজ এজাক বতাহক
আকৰ্ষণ পান কৰো
মোৰ জীৱনটোত মই কেইবাটাও
জীৱন যাপন কৰি আহিছো।
প্ৰতীকবোৰ ৰূপান্তৰিত হোৱাৰ সময়ত মোৰ কণ্ঠস্বৰ
সমুদ্ৰৰ ঢৌ আৰু পৰ্বতৰ শিখৰ
ইতিহাস আৰু আশ্চৰ্য্যক ৰূপ দি পৃথিৱীক শৃংখলিত কৰা ময়েই
ময়েই আকস্মিক শতৰূপ
ময়েই মৰুভূমি, ময়ে বৰষুণ,
পশ্চিমৰ পৰা অহা বনৰীয়া চৰাইজাক ময়ে,
অতীত যি পুনৰাবৃত্ত হয়—
জীৱনৰ টুকুৰা টুকুৰাবোৰ যিবোৰে

খামোচ মাৰি আকোৱালী লৈ জীৱন গঢ়ে।

হাজাৰ হাজাৰ বছৰ ধৰি —

মই জানো এইবোৰ ঘটনা —

যিদৰে শিলে জানে, বৌদ্ৰদক্ষ কিদৰে হয়

ডাৱৰ আৰু হঠাতে অহা বৰষুণজাকে;

যিদৰে মই জানো ডাৱৰবোৰ ডাৱৰেই

ডাৱৰবোৰ হঠাৎ হৃদয়ত ঘনীভূত হোৱা

অনিশ্চিত স্পন্দন।

পৰিশেষত, এই বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ডই একো নিদিয়ে

স্থায়ীত্বৰ সপোনৰ বাহিৰে

শান্তি মিথ্যা—

দীৰ্ঘদিনৰ যুঁজৰ অন্তত আহে

জিৰণিৰ কিছু মুহূৰ্ত

পূবৰ পৰা যুদ্ধৰ সৈনিকবোৰে

বঙা পিয়নিজ ফুলেৰে বজাপ্লুত হৈ উভতি আহে

পৃথিৱীৰ কোনোবা কোণত

আশা আৰু পৰিসমাপ্তিৰ দূৰত্বৰ মাজত

মৃত্যু হোৱা শিশুটিও মইয়ে—

যেন সৰগৰ পৰা খহি পৰা এটা নক্ষত্ৰ;

গ্ৰীষ্ম ঋতু যি মানুহক কন্দুৱাই

মইয়ে সেই নাবী যি অনুবাদত হেৰাই যায়

সুখৰ স্বাদ লৈ যি জীয়াই থাকে—

পৰ্বতৰ গুহাৰ মুখেৰে ওলাই অহা

শ্বাস-প্ৰশ্বাস মইয়ে

তৰুৰ শিখৰ জিলিকোৱা এচেৰেঙা ব'দৰ বেঙণি ময়ে

পৰ্বতৰ মাজৰ সুৰুকীয়া বাটেৰে

জোৰেৰে বলা বতাহজাক—

মইয়ে সেই স্থান স্মৃতিয়ে য'ত লুকাভাকু খেলে

সময়ৰ বহস্য

পৰ্বতৰ মনৰ বুকুৰ ঘুমন্ত মুখ ময়ে। ১৫

অনুবাদ : মাধুৰিমা বৰুৱা

আৰ্ণি পেন লুংলেয়ক

বাণীফুকন (কাৰ্বি)

আৰ্লে আনেং আথাক বাংকিচুন
আৰ্ণি আৰ্তাপলং
চুমজিৰ পিথেলং আৰং ইংকপ মান
আৰ্ণি চকচাক
আৰুই প্লাংমান চহাক-চৰক
বংবং আমেক
আৰ্কাল পেন লেং প্লেংমান
চাল কিপাতংএত তেজীমলা আনেং
কিজৰ কিহ্লাং তিলং আৰ্মেল উজেরাংচি।
সিনাক লাংটুকলং কিচাং আমুন কাৰ্জু
“আৰিতা জভেক মিৰতাক হেকঙেক
কলাক তিলং কাচবে নাং.....”
ইচি নেংদুক খানাং আমেক ক্ৰিলং
মেক প্ৰাঙ
পিথেলং আৰ্হইত কিহুংহেহাল আদলিল।
চালতংএত নেংথুক আৰ্লেচ
কিহুং আৰিবলং
লাং চুলুচি।
কিলাংউনএ পে চ্ৰইক চি
আপ্ৰং আৰ্ণি আনি।
আৰিক আৰ্ণিলং
পাচিজাপ ন
বংবং কিমে নেংপাং থুৰ
কিকম উন ব আমু
কিপাঙয়ক
আৰং ইংবপ ম
আৰ্ণি পেন লুংলেয়ক
লুংনে পেন আৰ্লেংক
আলেং পেন কিমি অচঅচিয়ক। ১৫

ৰ'দৰ পৰা মাটিলৈ

মানুহৰ বুকুবেদি নামি অহা
সূৰ্যৰ উত্তাপত
সেমেকা পৃথিৱীত গজি উঠে
ৰ'দৰ শইচ।
সুৰময় হয় নিবন জনতাৰ চকু
সপোনৰে ভৰে
নিৰ্যাতিতা তেজীমলা বুকু
সাঁউদৰ ডিঙা উজাই আহি
ৰ'দময় এই ঘাটত বওঁতেই শুনিছিল
“হাতো নেমেলিবি ফুলো নিচিঙিবি
কৰে নাৰৰীয়া তই...”
এটি কৰুণ সত্যৰ উচুপনিত
মেল খালে
পৃথিৱীৰ সমস্ত লাঞ্ছনাৰ দলিল।
নিৰ্যাতিত, নিপীড়িত নাৰীৰ কেঁচাতেজত
গা ধুই
প্ৰতিবাদী সাজ পিন্ধা
উত্তৰ কালৰ সূৰ্যৰ,
ৰক্তিম ৰ'দালিত,
উন্মোচিত হ'ল,
ফ্ৰান্তিকাবী চেতনাৰ
অপ্ৰতিৰোধ্য বীজ।
আৱিক আৰ্নিলং
পাচিজাপ ন
বংবংকিমে নেংপাংথুৰ
‘কিকম উন ব আমু
ক্ৰমশঃ
গজালি মেলিলে
ৰ'দৰ পৰা মাটিলৈ
মাটিৰ পৰা মানুহলৈ
মানুহৰ পৰা নতুন প্ৰজন্মলৈ। ☆

অনুবাদ : বাণীফুকন

‘Léko-lakko’

Bhanu Daley Hasan (Karbi)

Kajé, lékop asiním mé:laí réngama
Nokké, ngokké, appingké okum atéré émna.
Angup ludaggom gomug gomlamém,
Angu angudaggam dírbí dírlabé,
Runé atérké ngolu ommangé,
Lékko ngaluk mo:diyé;
So:íng mopu to mo:nu amongém
Moto.okum arig-Isingém
Yivman So:manna kító do:yingém.
Hindu, muslim, shik, ichai
Mo:di atévlok ugalu taniyé,
Mondír, mosjid, Geerja, Gurudwara
Appíd ngolugíngké.
Lékop dungel kapil ngolu
Angup mé:mínsuddang?
Biro-bírmang arad kapil
Mimag momínsu aang?
Kajé, ayang-abo mínsulai
Tadpon do:yingko kimínsulai,
Amik réngam mimag moyam
Rélég émna dagrlgsulai. ✨

মিলিজুলি

হে মোৰ শ্ৰদ্ধাৰ জনগণ!

সমস্বৰে কওঁ আজি মিলিজুলি
তোমাৰ মোৰ সকলোৰে
একেখনি ঘৰ বুলি।
ভিন্ন যদিও মাত, কথা
ভিন্ন আমাৰ পৰম্পৰা
একেই ঈশ্বৰৰ সন্তান আমি
একেখনি আমাৰ ধৰা।
ইয়াতেই আমি ভাঙিলো মাটি
বান্ধিলো ঘৰ কৰিলো খেতি
হাঁহি ধেমালি কৰি।
হিন্দু, মুছলিম, শিখ, খ্ৰীষ্টান
একেখন দেশৰেই আমি নবনাৰী,
মন্দিৰ, মহজিদ, যদিওবা আছে
আছে ইয়াতে গুৰুদ্বাৰ, গীতা
একেই মাটিত থাকি কিয়নো
নিজেই বিভেদ আনো?
ভাই ভাইৰ মাজত কিয়
ঈৰ্ষা অসূয়াত মৰো?
আহা ভাই কথা পাতে
স্নেহ প্ৰীতিৰ সৰগ ৰচো,
জননী জন্মভূমিৰ শত্ৰু নাশিবলৈ
আহা আমি মিলিজুলি আগবাঢ়ো। ☆

অনুবাদ : ভানু দলে হাছান

Last Night I Dreamed

Zesmond Kharmawphlang (Khasi)

Last night I dreamed that I
was a sperm swimming in
the womb of folklore.

I was born an idea and
delivered into a naked nation.

Mating with the elements,
I was raised on speeding clouds
skywards, to be forged in fire.

Rains bore me to earth
and I crawled on all four
scribbling ragged mythology
on the subsoil of time.

I entered the food chain and
became one with the *sohtung* leaf
to be consumed by the eri-worm.

I wintered in its silken cocoon
and a season later, was spun into thread
on whistling looms.

Deft fingers plucked me
and I exited the tale,
grafted my flesh on tongue
of experience :

I became a proverb.

I went from place to place
but always came back to you,
searching the coast of your lips
for clever words to trade :

I became a riddle.

In another lifetime, I would
dream of becoming a sperm in
the womb of poetry. ☆

যোৱা নিশা মই সপোন দেখিছিলোঁ

যোৱা নিশা মই সপোন দেখিছিলোঁ
সপোনতে মই যেন হৈ পৰিলোঁ
এটোপাল বীৰ্য্যলৈ ৰূপান্তৰিত,
যি সাঁতুৰি নাদুৰি ফুৰিছিল
প্ৰাচীন লোক-কৃষ্টিৰ গভীৰ গৰ্ভত।

জন্মাৱধি মই যেন আছিলোঁ
এটা ভাৱনা,
যাক অৰ্পণ কৰা হৈছিল এদিন
এটা উলঙ্গ জাতিৰ হাতত।

পঞ্চভূতৰ স'তে সহবাস কৰি থাকোঁতে
মোক তুলি দিয়া হৈছিল
পলৰীয়া মেঘৰ বোকোছাত
যাৰ গতি আছিল আকাশমুখী।
যেন অগ্নি-শালত গঢ়ি-পিতি
মোক ঠিক কৰাটোৱেই আছিল তাৰ লক্ষ্য।

বৰষুণে মোক কঢ়িয়াই আনিছিল
ধৰিত্ৰীৰ বুকুলৈ
আৰু মই বগুৱা যাবলৈ আৰম্ভ কৰিছিলোঁ
চাৰিখন লেপা-থেপাকৈ লিখা জৰাজীৰ্ণ
উপকথাত,
সময়ৰ তৰপা-তৰপি মূস্তিকাৰ তলত।

পিছত মই প্ৰবেশ কৰিলোঁ খাদ্য-শৃঙ্খলত,
আৰু একাকাৰ হৈ পৰিলোঁ
এৰাগছৰ পাতৰ লগতে

এৰিপোকৰ আহাৰ হ'বলৈ।
শীতকাল কটালোঁ ৰেচমী-পলু-লেটাৰ
ভিতৰত।
আৰু ঠিক এটা ঋতুৰ পিছতেই
মই হৈ পৰিলোঁ এদাল মিহি লাহী সূতা,
তাঁতশালৰ সুতুলিৰ উদুলি-মুদুলিত।
পৈণত আঙুলিবোৰে মোক
যেতিয়া ছিঙিলে
মই প্ৰাণ সঞ্চাৰ কৰিলোঁ মোৰ কাহিনীত।
অভিজ্ঞতাৰ জিভাত স্থাপন কৰিলোঁ
মোৰেই মণ্ডহ।
মই হৈ পৰিলোঁ এটা প্ৰবচন।
যদিও মই ভৱিছিলোঁ ইখনৰ পিছত
সিখন ঠাই

কিন্তু সদায় মই উভতি আহিছিলোঁ
তোমাৰ কাষলৈ বুলিয়েই,
তোমাৰ ওঁঠৰ উপকূল বিচাৰি।
বগিছ বেহাবলৈ শব্দৰ চাতুৰ্য্য বিচাৰি।
মই হৈ পৰিলোঁ এক বৃজানুবৃজা সাঁথৰ।

যদিহে পাঁও মই
অন্য এক জীৱন-সময়,
মই সপোন দেখিম
এনে এটোপাল বীৰ্য্য হ'বলৈ
যি নিৰস্তৰ সাঁতুৰি ৰ'ব
কৱিতাৰ সুগভীৰ গৰ্ভদেশত। ✨

অনুবাদ : কুন্দনিকা হাজৰিকা

চাহ বাগানের বেটি হামি

দময়ন্তী চিক (ছাদ্ৰী)

পাত বড়া বিবিষ্ হামি,
মৰ শিকড় কোঁথাই?

বিলাসপুৰে না ছতীশগড়ে
সিংভূমে না বাঁকুড়াই,
নাইত্

মেদিনীপুৰেৰ মাদলৰ তালে তালে
কাঁপে থাকা অন্তৰেৰ
নিশ্বাস গিলাই!

কাৰ বীজে লভেছিলি হামি?
নিগ্ৰোৰ মতন বেচা কিনা কৰে
আৰ্ দিকুদেৰ্ যাতনাই
হায়ৰাণ হয়ে,

পদ্মাৰ বিশাল জলে
বাঁপ দিয়ে জান দিয়েছিল' যে
হাম দেৰ পূৰ্ব পুৰুষেৰ?

না গোৰ্খা চিপাহীৰ
বুট জোতাৰ খুন্দাই
খুন বমিকৰে প্ৰাণ ছাড়া
মৰ পূৰ্বজৰ আৰ্তনাদে!

নাইত্, চান্দপুৰেৰ
অন্দকূপ হত্যাৰ বলি হয়েছিল' যে
ঐ, শিশুদেৰ অপুষ্ট বীৰ্য্যই!

জন্ম লভেই মাৰ স্তনেৰ বদলি,
মৰ ওঠে ওজ্ৰে দিল'
এক টুকৰা সুখনা ঝটি;
আৰ্ একটকা নিমখীয়া জল;

পাতাতুলা টকাৰ্টিটাই
খেলতেছিলি হামি,

আকাশেৰ তাৰাদেৰ সংগে,
হাৰাই হাৰাই ওড়েছিলি হামি,
বাতাসেৰ সংগে;

চান্দ, সুৰজ্ৰ আৰ্
আকাশেৰ তাৰাগিলা যখন
দুইহাত খুলে হামাকে
বুকে লিবাৰ সময়ে
মৰ্ ভাল পাতগিলা
কলম কৰে দিল' অৰা;

মৰ গায়ে অখন নাইলাগে
বৈশাসেৰ বাতাস্
মৰ দৃষ্টিৰ পৰশে
নাই কাঁপে আৰ্
ক'ন' কবিৰ হৃদয়;

যৌৱনেৰ কলি গিলা
গজালি দিবাৰ সময়েই
কল্ ঘৰেৰ ঘুঁঙা হৈয়ে
উড়ে যা. আকাশে;

মৰ কাঁচা যৌৱনেৰ
দাম লাগাই অৰা
খুলা বাজাৰে মকে
বেচা কিনা কৰে অৰা,

আৰ্, মৰ কলিজাৰ খুইনে
ফণ্ডৰাখেলে মাতাল হৈয়ে যাম্
একজাঁক মাতাল মানৱ।

সিন্দুৰেৰ বদলি, মৰ কপালে
আঁকে দিল' একফোঁটা
দুখেৰ তিলক;

দুই টখে দৰদেৰ্ কাৰ্জল লাগাই,
মৰ গলাই পিঙ্কাই দিল'

গোলামেৰ নাম থাকা
একলৰ শিক্ৰি,

আৰ্ কুদালেৰ তালে তালে
নাচে থাকা দুই পাঁয়ে মৰ
দৰদেৰ সুৰ বলা
একজড়া পঁইৰি;

চাহ বাগানেৰ বেটি হামি
সহতে পাৰি হামি সৰ্
প্ৰেমেৰ বিচ্ছেদ,
মৰে যাবাৰ দুঃখ,
আৰ্ বিশ ঘুলা জীৱনেৰ দৰদ!

আৰ্ সহতে পাৰি হামি,
ৰদেৰ তাপে পুড়ে যাবাৰ মৰন
সূৰুজেৰ আল'
নাইত্ পুষ মাসেৰ ঠাণ্ডাই
নামহে আছা শীতেৰ লহৰ,

কিন্তু, সহতে নাই পাৰি হামি
মানুসেৰ দুঃখ!

কিন্তু, সহতে নাই পাৰি হামি
মানুসেৰ দুঃখ!

ধীমে ধীমে জ্বলে; ছাই হৈ যাতে
খুজা মৰ যাদেৰ দৰদ! ✽

চাহ বাগিচাৰ জীৱনী মই

পাতসৰা গছ মই
অনাবৃত বৃক্ষ মই,
মোৰ শিপা ক'ত?

বিলাসপুৰত নে ছতীশগড়ত,
সিংভূমত নে বাঁকুড়াত
পুৰুলীয়াত নে ডোমকাত
নে মেদিনীপুৰৰ
মাদলৰ তালে তালে
ঝংকাৰিত হোৱা হৃদয়ৰ
নিশ্বাসত!

কাৰ ঔৰসত ভূমিষ্ঠ হলো মই,
নিগ্ৰোৰ দৰে বেচাকিনা কৰা,
আৰু দিকুহঁতৰ অত্যাচাৰত
অতীষ্ঠ হৈ,
পদ্মাৰ বিশাল জলবাশিত

প্ৰাণ বিসৰ্জন দিয়া
মোৰ পূৰ্ব পুৰুষৰ!

নে গোৰ্খাৰ বুটৰ গচকত
তেজবতিয়াই
প্ৰাণাশ্ৰতি দিয়া
মোৰ পূৰ্বজ সকলৰ চিংকাৰত;
অথবা, চান্দপুৰৰ
অন্ধকূপ হত্যাব বলি হোৱা
শিশু বিলাকৰ অপুষ্টি ভ্ৰুগত?

ওপজোতেই মাতৃস্তনৰ সলনি
মোৰ ওঠত গুজি দিয়া হ'ল,
এটুকুৰা শুকান ৰুটি,
আৰু এটোকা লুণীয়া পানী।
টুকুৰিটোৰ ভিতৰতে
উমলিছিলো মই

আকাশৰ তৰাৰ লগত,
উৰি ফুৰিছিলো মই,
বতাহৰ সতে;

জোন, বেলি, তৰাবোৰে
দুবাছৰে আকোঁৱালি লওঁতেই,
মোৰ ডাল পাতবোৰ
কলম কৰিছিল সিহঁতে;

মোৰ গাত এতিয়া নালাগে
ব'হাগৰ বা,
মোৰ দৃষ্টিৰ অনুৰণনত
কম্পিত নহয়,
কোনো কবিৰ হৃদয়,

যৌৱনৰ কলিবোৰ
গজালি মেলোতেই
ক'ল ঘৰৰ ধোঁৱা হৈ
উৰি যায় আকাশলৈ,

মোৰ কেঁচা যৌৱনৰ
পন ধৰা হয়,
মুক্ত বজাৰত মোক
বেচা কিনা কৰা হয়,
মোৰ কলিজা চেপি
উলিওৱা বঞ্চেবে

ফাকু খেলি মাতাল হয়
এজাক মত্ত মানৱ।
সেন্দূৰৰ সলনি
মোৰ শিৰত আঁকি দিয়া হ'ল
এটি দুখৰ তিলক,

দুচকুত বেদনাৰ কাজল সানি
মোৰ ডিঙিত আঁবি দিয়া হ'ল,
দাসত্ব নামৰ এদাল শিকলি;
আৰু কোদালৰ তালে তালে
নৃত্য কৰা দুভৰিত মোৰ
বিষাদৰ তান বোলা
এযোৰ নুপুৰ;

চাহ বাগিচাৰ জীয়াৰী
পাৰো মই সকলো সহিব,
প্ৰেমৰ বিচ্ছেদ,
মৃত্যুৰ যাতনা, অথবা
জীৱনৰ হ'লাহ'ল;

আৰু সহিব পাৰো মই,
নিমিষতে পুৰি ছাই কৰিব পৰা
সূৰ্য্যৰ তাপ,
অথবা, পুহৰ হিম প্ৰবাহত
নামি অহা প্ৰচণ্ড তুফাৰ;

কিন্তু সহিব নোৱাৰো মই;
মানুহৰ দুঃখ;

কিন্তু সহিব নোৱাৰো মই
মানুহৰ দুঃখ
উমি উমি জ্বলি ছাই হোৱা
মোৰ স্মৃতি বিষাদ! ✽

অনুবাদ : দময়ন্তী চিক

दाष्टबिन

बीरन्द्र स्वर्गियारी (बडो)

आं गंसे दाष्टबिन

जेराव दोनधुम्दों आं

बै गोजाम बिसम्बिफोरखौ,

आजौ, आबौ आरो

लोगोसे आंनि जिब्रै सुबुंनि

मोले बिसम्बि

जायफोराव

लामा-सामायाव, दैसा-निजोरायाव

जिरायदोंमोन

आगानगैयै मोदायनि गोथौ गोथौ आगानफ्रा,

रोजा रोजा सोदोमस्त्रिनि जाय खारथाय

बै बावगोमानायनि दैमायाव बुखारलानाय

बायफलेलानाय सिमांफोरजों

साजायदों आं

मैबे दाष्टबिनखो।

बोराय बुलुंबुथुरनि अराय बोहैथि

गुथाल दाहाराव

नुनो मोनो आं

गोजा थै जारमिन रनसायनाय

जौबैजो गारांनि मिनिग्लाबनाय,

जायनि जुनै जोबस्त्रांलांदोंमोन

परशुराम मोन्नि अहंफोरा

जायफोरा

हाजो-हालायाव दैसा निजोरायाव

आरो गोशबो गोरबीआव

गारना गालांबाय थैसाम दागो

बे जारिमिना लिरनाय दं

आंनि नैबे दाष्टबिनाव।

आंनि दाष्टबिन्नि मोनफ्रीम

बिलिरथाया होगोन

आगुनि रोजा रोजा गारांनि

सोंलु आरो सोंलुनि फिन,

खालि आंल' नागिरना मोना

मोनसे जोबथा गुवार आबुर

जायनि थाखाय आंनि नैबे दाष्टबिन

जालाडने ओंथि गैयै

मोनसे इनाइ सैथो

नेवसिजानाय। ✽

ডাষ্টবিন

মই এটা ডাষ্টবিন
য'ত সাঁচি ৰাখিছোঁ
সেই সাতামপুৰুষীয়া স্মৃতি,
আজোককা, আইতা আৰু
লগতে চৈধ্যপুৰুষৰ
ধূসৰ স্মৃতি
য'ত
অলিয়ে-গলিয়ে, নৈয়ে-নিজৰাই
ৰৈছিল
নিখোজ দেৱতাৰ দ দ খোজবোৰ,
হেজাৰ হেজাৰ সভ্যতাৰ যি গতি
সেই পাহৰণিৰ নদীত উটি যোৱা
চূৰ্ণীকৃত সপোনোৰে
গঢ়ি তুলিছো মই
এই ডাষ্টবিন।
বুঢ়া লুইতৰ চিৰ প্ৰবহমান
কোবাল সোঁতত
দেখা পাওঁ মই তেজৰঙা ইতিহাস ৰচা
সহস্ৰ কণ্ঠৰ অট্টহাস্য,

যাৰ বাবে নিপাত হৈছিল
পৰশুৰামহঁতৰ দৰ্পবোৰ
যিবোৰে
পৰ্বতে-পাহাৰে, নৈয়ে-নিজৰাই
আৰু হৃদয়ে হৃদয়ে
পেলাই থৈছে ৰক্তাক্ত দাগ
এই ইতিহাস লিখা আছে
মোৰ এই ডাষ্টবিনত!
মোৰ ডাষ্টবিনৰ প্ৰতিটো স্পৰ্শই দিব
অতীতৰ শত শত কণ্ঠৰ
প্ৰশ্ন আৰু সাঁথৰৰ উত্তৰ,
মাথোঁ মই বিচাৰি নাপাওঁ
এটি অস্তিম বিশাল ৰহস্য
যাৰ বাবে মোৰ এই ডাষ্টবিন
হৈ পৰে অৰ্থশূন্য
এটি নিষ্ঠুৰ সত্য
পৰিত্যক্ত। ✪

অনুবাদ : সবিতা দেৱী

অমম্বা অহিং

মায়া নেপ্ৰম (মণিপুৰী)

অহিংসিনা কৰিগী অসুক মমলিবা
ঐনা অমম্ববু কৰিগী হেনদ্রিবা
অমম্বা মরজা চাকতারিবা মখোয়না
অমম্ববু কৰিগী অসুক খোয়দারিবা ?
অহিংসিনা অসুম শাংলিবমথৈ
ঐগী হিংবগী লম্বীসু
খল্লি য়ান্না তেনবগুম ।
অমম্বা অহিংসিনা লোয়দ্রিমথৈ
চীংনজৈ লোয়শিনখিদ্ৰা পুঙ্গিসু
অহিংগী অমম্বনা পুনশিল্লথবা
খায়দোক্ৰবা যাদ্ৰবা থৰায়শিংদদি

মীওইবগী পুঙ্গিসে মমল লৈতে ।
অদুনা, পামজদে ঐদি
অমম্বা অহিংসে,
তনিক্ৰবা অয়ুক্ষী লিক্ৰাদা
অমেংবা কোৰৌগী মঙালনা য়ৈবদা
তনিক তনিক্ৰবা অঙৌবা লিক্ৰাশিং
য়েংজনিংই ইমিং পেন্না
অদুনা,
ঙালহননিংই ঐদি
ওইহননিংই অয়ুক । ✽

তমসা নিশা

কিয় বাক্ৰ এই নিশাটি
ইমান তিমিবাচ্ছন্ন,
ময়েইবা এক্কাৰৰ প্ৰতি
কিয় ইমান বীতশ্ৰদ্ধ ?
এক্কাৰতে গ্ৰহণ কৰে খাদ্য সিহঁতে
সিহঁতে কিয় বাক্ৰ এক্কাৰক
ভাল পায় ইমান ?
এই নিশাটো শেষ হোৱা নাই এতিয়াও
মই অনুভৱ কৰিছোঁ যেন মোৰ জীৱনৰ
বস্তিগাছিও তেনেই কম আয়ুসৰ,
এই নিশাটো শেষ হোৱাৰ পূৰ্বেই
সম্ভৱতঃ নিৰ্বাপিত হ'ব—মোৰো
জীৱনটি ।
কাৰ বাবে সিহঁতে মিতিৰালি পাতে
এক্কাৰৰ স'তে !
মানৱী জীৱনটো বে অমূলক

পৃথক কৰিবও নোৱাৰিলে
অমানিশা ৰাতি,
সেয়ে মই বেয়া পাওঁ
তমসাচ্ছন্ন এই নিশাটি ।
যেতিয়া উমলগা সূৰ্যৰ কিৰণে
নিয়ঁৰৰ কণিকাক মৃদু আঘাতেৰে
পুৱাতে উজলাই তোলে,
শুকুলা ফুলৰ পাপৰিয়ে
হাত বাউলি
মোৰ দুনয়ন ভৰাই তোলে !
যেন পোহৰৰ কণিকাৰে
হিয়া উজলাওক,
মোৰো কামনা সেয়ে
অমানিশা আঁতৰি
পুনৰ ৰাতি পুৱাওক । ✽

অনুবাদ : প্ৰণীতা শৰ্মা বৰদলৈ

To Lenin, A Figure From My History

By Amrita Pritam (English)

What kind of figure from my history are you?

Stepping out the calendar my wall,
You change its date daily
And meet me
Like a new day!

When you step out of my calendar
And walk the streets
A sun comes out
And wherever there's some soft corner
It laughs like a green leaf
And wherever there's a soiled bit
It grows ashamed.

But this - so natural for you,
Is an unnatural act of history.

History breathes a sigh of relief
When it sits in the past
And is disturbed beyond bearing
When it has to deal with the present
So, for this history's sake.
When I imprisoned you in a calendar
And sealed it with place and time,
And nailed it down with many isms

But you –
Step out of the calendar on my wall
And yet again change its date,
And new concerns, new freedom in hand,
You meet me like a new day

Your – a new day's - greatness
Such that a deep corner of my being
Hears one note of your sun
And what, for history, is an unnatural act
But for you, natural,
Becomes natural for me

লেনিনৰ প্ৰতি, মোৰ ইতিহাসৰ এক প্ৰতিচ্ছবি

মোৰ ইতিহাসৰ কি ৰূপৰ তুমি প্ৰতিচ্ছবি?

ওলাই আহা মোৰ বেৰৰ কেলেণ্ডাৰখনৰ পৰা

তুমি নিতৌ সলনি কৰা ইয়াৰ তাৰিখ

আৰু মোক লগ ধৰা

এটি নতুন দিনৰ দৰে!

মোৰ কেলেণ্ডাৰখনৰ পৰা যেতিয়া

তুমি ওলাই আহা

আৰু ৰাজপথত খোজ কাঢ়া

এটা সূৰ্য ওলাই আহে

আৰু য'তেই থাকে কিছু উৰ্বৰ ভূমি

সেউজী পাতৰ দৰে ই হাঁহে

আৰু য'ত থাকে এক ভূমিৰ কঠোৰতা

ই অঙ্কুৰিত কৰে লজ্জা।

কিন্তু এইয়া - তোমাৰ বাবে খুবেই স্বাভাৱিক

ইতিহাসৰ এক অস্বাভাৱিক কাৰ্য।

ইতিহাসে হতাশাৰ নিশ্বাস পেলায়

যেতিয়া ই উপবিষ্ট অতীতত

আৰু ই অসহনীয় বোজাৰে জৰ্জৰিত

যেতিয়া সাম্প্ৰতিকৰ সৈতে মোকাবিলা

সেয়ে, এয়া ইতিহাসৰ বাবে মংগলকাম।

যেতিয়া কেলেণ্ডাৰত মই তোমাক বন্দীত্ব দিওঁ

আৰু স্থান আৰু কালেৰে ইয়াক ঘেৰি ৰাখো

আৰু বহু বাদেৰে ইয়াক আঘাত কৰোঁ

কিন্তু তুমি —

মোৰ বেৰৰ কেলেণ্ডাৰৰ পৰা

বেগেৰে ওলাই আহা

আৰু তথাপিতো

পুনৰ সলনি কৰা তাৰিখ

আৰু নতুন সম্পৰ্কৰে,

হস্তগত নতুন স্বাধীনতাৰে

তুমি মোক লগ ধৰা

এক নতুন দিনৰ দৰে

তোমাৰ — এটি নতুন

দিনৰ — মহানতা

এনে যেন মোৰ জীৱনৰ

এক গভীৰ কোণত,

তোমাৰ সূৰ্যৰ এক টোকা শুনাইছা

আৰু ইতিহাসৰ বাবে কি

এক অস্বাভাবিকতা

কিন্তু তোমাৰ বাবে স্বাভাবিক

মোৰ বাবেও স্বাভাৱিক হৈ পৰিছে। ✪

অনুবাদ : ৰাজু বৰুৱা

VOICES

Prithish Nandi (English)

Fierce whispers
an autumn gale
ribs apart

the skyline
to the heart

the night
touches me slightly
with its sadness ✧

স্বববোৰ

হিংস্ৰ ফুচফুচনিবোৰ
হেমন্তৰ এজাক বতাহে
আকাশৰ সীমাৰেখা

দুফাল কৰি
লৈ আহিছে হৃদয়লৈ

নিশাটোৰে
চোওঁ নোচোওঁ কৰি
আলফুলকৈ
মোক স্পৰ্শ কৰিছে
বিষাদেৰে ✧

অনুবাদ - শশীপ্ৰভা দাস

WAITING

Amrita Pritam (English)

Oh! Its midnight now
The silent slumber fills the whole world.
But I am awake,
Awake with anguished hope!
In the dimming light of a burned candle
Under the starry roof,
The gift of your forefathers,
I am waiting and waiting!
Waiting for your return
I know you would come
You would come with drunken walk
You would come with sullen eyes.
Spreading sour smells full of hate and love.
Deep down from your mouth!
And me? Oh, what a luck!
Yes, Yes, me, the mother of your would be child
Me, the mother of an innocent soul,
Eager but yet to see the beautiful earth
Yes, I am a would be mother.
Pregnant with hope and despair
At this hour of midnight;
The whole world sleeps
But I am awake for your return. ✧

অপেক্ষা

ৰাতি , এতিয়া দোভাগ ৰাতি
মমৰ চিমিক-চামাক পোহৰত
তোমাৰ পিতৃ আৰু
পিতামহৰ চালৰ তলত
আশাৰে মই বাট চাই আছো,
তুমি উভতি অহালে'
মই জানো মাতাল খোজেৰে
ৰঙাপৰা দুচকুৰে তুমি আহিবা
ঘৃণা আৰু প্ৰেমভৰা সেই গোল্ক
তোমাৰ তপত নিশাহত নিগৰিব
আৰু মই ?

এই সেউজীয়া ধবালৈ
আহিব ধৰা
তোমাৰেই সন্তানৰ দুৰ্ভগীয়া মাতৃ-
এটি নিস্পাপ আত্মাৰ জননী
হয় ! মই মাক হ'বলৈ আগবাঢ়িছো
বুকুত এদম আশা আৰু নিৰাশা
এতিয়া দোভাগ ৰাতি !
পৃথিবীখন শুই পৰিছে
মাথো সাৰে আছো মই
তুমি উভতি অহালে'

অনুবাদ - ডাঃ নীলাক্ষি গোস্বামী

RISHTA (kinship)

Syed Sriajuddin (Urdu)

Every fiery glance once was mine,
Now the gloom gathers.
Mine once the flowers of lips speaking,
Now turned stony seals.
Mine now the whirlpools of your mind,
The unfinished chapters of your life,
The bitterness of your days,
The vehemence of your passions.

The thorn in your path hurt my feet,
The rangs of your heart strike my ribs too
Every ache you feel, I feel.

The bitter poisons you swallow
Dissolve and corrode my blood.
The steel-clad walls crack and split.
Every call from you, lost
In the wilderness, Is my call.
The passion that once kept you turned
Has turned shadow,

The kinship of suffering, A journey of wounds,
The meeting of two souls ✧

সম্বন্ধ

প্রতিটো উন্মাদনাৰে পূৰ্ণ আছিল মন
এতিয়া নিস্তেজ সকলো।
সেই মৌ-বৰষা ওঁঠ দুটি মোৰ
শিলছটাত হ'ল পৰিণত।
মোৰ মন-চকৰি আজি তোমাৰ ইংগিতত ঘূৰে,
তোমাৰ জীৱনৰ অসমাপ্ত অধ্যায়,
তোমাৰ তিস্ততা ভৰা দিনবোৰ,
তোমাৰ দুৰ্বাৰ উন্মাদনা,
সকলোবোৰ মোৰেই।
তোমাৰ পথৰ কাঁইটে
খোঁচে মোৰ ভৰিৰ তলুৱা।
তোমাৰ হৃদয়ৰ বেদনাই
খুন্দিয়াই মোৰ কামিহাড়।
তোমাৰ প্রতিটো ব্যাথাই
সমানেই বিস্কে মোক।
তুমি যি হলাহল কৰা পান,
সেয়া মোৰো শিৰা - উপশিৰাত
হয় প্ৰবহমান।
কিন্তু হয়! সেই লৌহ-কঠোৰ বন্ধন
আজি হ'ল চিৰাচিৰ।
কোনোবা দিক্‌টো বনত
হেৰাই যোৱা তোমাৰ প্রতিটো আহ্বান
সি মোৰেই —
যি তোমাক পাৰিছিল ঘূৰাব
সি আজি নিস্তেজ প্ৰচ্ছায়া মাথোন।
সেই দুখৰ সহৃদয়তা
এটা যজ্ঞাময় যাত্ৰা
দুটি আত্মাৰ মিলন। †

অনুবাদ - অঞ্জনা বৰ্মন

MAYA

C. A. Manoranjan Rath (Uria)

Nija astituaku khoju khoju
'Maya' pachhaku chahi'n dekhe
Ethi samaste ta'r achinha
Bele bele chinha manisankara
Prasrabachi drusti ta'ku kshyata bikshyata kare
Tank'ka sandehi aakhiku chahin
Se asta byasta hue
'Maya' bujhi parena
Se ka'na abujha.....asustha mastiskara...?
Semane ta'ku swadhinatara sangnya bujhanti
Swadhinatara seema talaku ta'ni
Paridhire chhida hoi ta'ku dhak'ka dianti
Semane kua'da sanskarara nyayadhis.....!
'Maya' chhatpat kare
Ta'ra bibekaku halei dekhe
Jagrata bibekara asaranti prasna nei
Puni thare chalibaku chesta kare
Uchit anuchitara mapa kathire
Atitaku mapi mapi
Se bartamanare mahaneche.....!
Se bujhi parena.....!
Aganati abijogara satyata...jathartata....!
Puni thare 'Maya' a'nta bhide
Bhabi thila udi udi thaki gale
Ta'ra bistarita klanta hata dekhi
E'mane sabu aageyi aasibe
Utsahara mencha mencha karatali bhitare
Se haasil kariba ta'r lakshya.....!
Kintu e'thi ta sabu chhadmbhesi
Dena kati udiba'ku de'be
Swadhinatara duhai de'i
Sankirna swarthaparatarata salis sange
Text book prusthare nija na' nei ladhibe
Samajik niyamara kusti ghosana kari

Semane sabu muchuki muchuki hasibe
Semane sabu samajara rakshyaka
Sabhayata sanskarara chowkidar.....!
'Maya'ra bhitarata bikshyobh kare
Se puni thare udibara udyama bandhe
Sabu sahas prachestaku jadeidhari
Chesta kare
Tatha kathita rakshyakanka digbalaya
landhiba'ku.....!
'Maya' puni thare udiba
Bastaba swadhinatara swada chakhi
Lakshyaku jadeidhari
Astituare nua ranga boliba
Chinha achinha manisanka
karatali bhitare
Se bijayee heba..... ✨

মায়া

নিজ অস্তিত্বক বিচাৰি বিচাৰি
‘মায়া’ই ঘূৰি চায় পাচলৈ
ইয়াত সকলো তেওঁৰ অচিনা
কেতিয়াবা চিনা মানুহৰ
প্ৰশ্নবোধক দৃষ্টিয়ে তাইক ক্ষতবিক্ষত কৰে।
তেওঁলোকৰ সন্দেহী চকুৰ ফালে চাই
তাই ব্যতিব্যস্ত হয়।
‘মায়া’ই বুজিব নোৱাৰে
তাই কি অবুজন, অসুস্থ মস্তিষ্কৰ?
তেওঁলোকে তাইক স্বাধীনতাৰ সংজ্ঞা বুজায়
স্বাধীনতাৰ সীমা অবনমিত
পৰিধিতে ঠিয় হৈ গতা দিয়ে তাইক
তেওঁলোক হ’ল সংস্কাৰৰ ন্যায়াধীশ.....।
‘মায়া’ই চট্ফট্ কৰে
তাই তাইৰ বিবেকৰ অসীম প্ৰশ্ন লৈ
আক’ চলা-ফিৰাৰ চেপ্টা চলায়
উচিত অনুচিতৰ মাপকাঠিত
অতীতক জুখিমাখি
তাই উভতি আহে বৰ্তমানলৈ.....।
তাই বুজিব নোৱাৰে
অগণন অভিযোগৰ সত্যতা, যথার্থতা....।
আকৌ ‘মায়া’ই কঁকালত টঙালি বান্ধে
ভাবিছিল উৰি উৰি ক্লান্ত হ’লে
তাইৰ বিস্তাৰিত ক্লান্ত হাতক সঁহাৰি দিবলৈ
তেওঁলোক আগবাঢ়ি আহিব
উৎসাহৰ হাততালিৰ মাজত
তাই পাব তাইৰ লক্ষ্য.....।
কিন্তু ইয়াত সকলোৱেই ছদ্মবেশী
পাখি কাটি উৰিবলৈ দিব
স্বাধীনতাক দোহাই দি
সংকীৰ্ণ স্বার্থপৰতাৰ মতলব লৈ

টেম্পুবুৰৰ পৃষ্ঠাত নিজৰ নাম লৈ যুঁজিব
সামাজিক নিয়মৰ যুদ্ধ ঘোষণা কৰি
তেওঁলোকে লাহে লাহে মিচিকিয়াব
তেওঁলোক সমাজৰ বক্ষক
সভ্যতা, সংস্কাৰৰ পহবাদাৰ
‘মায়া’ৰ অন্তৰে বিক্ষোভ কৰে
তাই আকৌ উৰিবলৈ উদ্যত হয়
সকলো সাহস প্ৰচেষ্টাক সাৱতি লৈ
চেপ্টা কৰে
তথাকথিত বক্ষকৰ দিগন্তৰ সীমা পাৰ হৈ
‘মায়া’ই আকৌ উৰিব
বাস্তৱ স্বাধীনতাৰ সোৱাদ লৈ
লক্ষ্যক বুকুত বান্ধি
অস্তিত্বৰ নতুন ৰঙেৰে ৰাঙলি হৈ
চিনা-অচিনা মানুহৰ হাততালিৰ মাজত
তাই বিজয়ী হ’বই। ১

অনুবাদ : চেনিচম্পা মহন্ত

MOTHER (AMMA)

Dodda Rangegowda (Kannada)

1. Mother... your eyes we like bright and powerful sun
How shinning it is!
The more I look at you, the more it glitters
Is this what we call the light of love.
2. Mother ... your words are like nector
Sweet voice is like music!
The more I hear, the more melodious it becomes
Is this mother's strength!
3. Mother ... I am inspired by your behaviour
and enthralled by your graceful walk
I come behind you, to follow your rightful path
4. Mother ... your smile is a flower
that makes me forget my pain
I spend my day looking at your
attractive, pleasant and beautiful face.
5. Mother ... your heart is as pure as gold
By your affections you stood
besides me in all my worries
6. Mother ... with your noble heart
You forgive my mistakes
Your affection follow like river Ganga
and embraces to me to console ☆

আই

১. আই .... তোমাৰ দুচকুত ইমান উজ্বলতা তিৰবিৰ!
বিচ্ছুরিত শক্তিৰ কি যাদুকৰি প্ৰৱাহ। যিমানেই চাই থাকো
বাঢ়ি যায়। এই জিলমিল!
প্ৰেমৰ পোহৰ চাগে এনেকুৱাই!
২. আই .... তোমাৰ মুখৰ পৰা নিসৃত শব্দবোৰ অমৃতৰ
দৰে। কণ্ঠত বাজি ৰয় সংগীতৰ ধ্বনি
শুনো মানে বাঢ়ি যায় সাংগিতীক লয় তোমাৰ কণ্ঠৰ
মাতৃৰ শক্তি চাগে এনেকুৱাই!
৩. আই .... সঞ্জীৱিত হও মই তোমাৰ সত্বাৰে
খোজৰ ছন্দই কৰি ৰাখে সন্মোহিত আজীৱন, অহৰহ
তোমাক অনুসৰণ কৰি ঘূৰি ফুৰো ক্লান্তি শ্ৰান্তিহীন
যি পথ দেখুৱালা সেই পথে যাবই লাগিব।
তোমাৰ যাদু এনেকুৱাই.....
৪. আই .... ফুলৰ দৰে পবিত্ৰ হাঁহিয়ে তোমাৰ
পাহৰাই দিয়ে জীৱনৰ সমস্ত যাতনা। সৰগীয়া সুষমাৰে
উদ্ভাসিত মুখ নিলে চাই পাৰ কৰি দিব পাৰো দিনৰ
পাচত দিন।
৫. আই .... সোণৰ দৰে নিভাজ পবিত্ৰ হৃদয় তোমাৰ
জীৱনৰ প্ৰতিটো সংঘাত হেলাৰঙে পাৰ কৰোঁ। মোৰ
কাষত তুমি নিৰ্বিকল্প অবিচল। নিৰন্তৰ।
৬. আই .... তুমি প্ৰতিবাৰ কৰা মোক। মোৰ সকলো ভ্ৰান্তি
আৰু অস্থিৰতা, প্ৰেম-ক্ৰোধ অনাস্থাৰ উদ্ভূত প্ৰকাশ।
মহৎ হৃদয়া আই গংগাৰ দৰে পবিত্ৰ তোমাৰ চেনেহে
মোক নিৰন্তৰ আকোঁৱালি ধৰি নিচুকায়। ✽

অনুবাদ : অকপা বৰুৱা

THE ROBBER

Dina Nath Nadim (Kashmiri)

I have been robbed.
Foraying intogardens
In pursuit of the spangled moth
Was pointless.
The lure of pastel shadows
Tipping he wink
Lulled me into feeling
Like a winner.
Meanwhile I was robbed!
Robbed of the dappled sun
A touch of spring, and
Autumnal hues
First snow wagers
Summer swims
Gay abandon and
temperate love.

I have been cleaned out
For what am I left with?
A broken kangri
A lump of snow within. ✧

লুণ্ঠনকাৰী

মই আজি লুণ্ঠিত, সৰ্বঃস্বান্ত।
বাগিছাই বাগিছাই
ৰঙ বিৰঙৰ পখিলাৰ সন্ধানত চলোৱা
খবতকীয়া অভিযানবোৰ
মোৰ আজি বৃথা হ'বলে বাধ্য।
শেঁতা পৰা ছাঁবোৰে
চকু টিপিয়াই
মোক প্রলুব্ধ কৰি এনেদৰে নিচুকায়,
মই ভাবিবলৈ বাধ্য হওঁ
যে মই এজন সফল কাম ব্যক্তি।
কিন্তু মই যে ইতিমধ্যে সৰ্বস্ব হেৰুৱাইছো ?
মোৰ পৰা কাঢ়ি নিয়া হৈছে
ফুটফুটীয়া ৰঙৰ বেলিটো,
বসন্তৰ উমাল পৰশ
আৰু শাবদীয় ৰংবোৰ
আজি ক'ৰবাত অন্তৰ্হিত মোৰ
প্রথম বৰফ ভঙাৰ আনন্দ,
বৰ্ষাৰ সাঁতোৰ,
জীৱনৰ আনন্দ আৰু
নাতিশীতোষ্ণ প্ৰেম।
মই আজি সম্পূৰ্ণভাৱে শূন্যতাৰে বিধৌত।
আজি মই যেন এটা
ভগ্ন 'কাংৰি'
যাৰ বুকু শুৱাই আছে
এদ'ম বৰফে। ✧

ইং. অনু. - শান্তিবীৰ কোঁল
অস. অনু. - অভিলীনা বৰা

MY COURTYARD HAS BEEN CLEANED AND PLASTERED

Nita Ramaya (Guzrati)

My courtyard has been cleaned and plastered
Give me a child who will print in with his footsteps, O Rannade!**
Mother, the taunts of childlessness are hard to bear.

I stand here after grinding the grain,
Give me a child who will scatter the heap of flour, O Rannade!
Mother, the taunts of childlessness are hard to bear.

I stand here after fetching water from the river,
Give me a child who will hang on to the corner of my sari, O
Rannade!
Mother, the taunts of childlessness are hard to bear.

I stand here after churning the curds,
Give me a child who will demand butter, O Rannade!
Mother, the taunts of childlessness are hard to bear.

I stand here after cooking the chapatis,
Give me a child who will ask for a tiny one, O Rannade!
Mother, the taunts of childlessness are hard to bear.

I am wearing a clean white sari,
Give me a child who will spring up and down in my lap, O
Rannade!
Mother, the taunts of childlessness are hard to bear. ☆

মোৰ চোতালখন সাৰি-মুচি থৈছে

মোৰ চোতালখন সাৰি মুচি থৈছে।

হে দেৱী ৰাণাদে! কণমানি এটিয়ে ইয়াত ভৰিৰ সাঁচ পেলাওক।

আই মাতৃ! কোলা খালী থকাৰ দুখ যে সহিবলৈ বৰ টান।

এয়া মই বেহু পিচি গুড়া কৰি ৰৈ আছে

হে দেৱী ৰাণাদে! মোক এটা শিশু দিয়া যি ময়দাৰ দমটো সিচৰিত কৰি পেলাব।

আই মাতৃ! কোলা খালী হৈ থকাৰ দুখ যে সহিবলৈ বৰ টান।

এয়া মই নদীৰ পৰা পানী আনি ৰৈ আছে

হে দেৱী ৰাণাদে! মোক এটা শিশু দিয়ক যি মোৰ শাবীৰ আচলত ধৰি টানিব।

এয়া হৈ গাখীৰৰ পৰা মাখন তুলি ৰৈ আছে

হে দেৱী ৰাণাদে! মোক এটা শিশু দিয়ক যি মোৰ পৰা মাখন বিচাৰিব।

আই মাতৃ! কোলা খালী হৈ থকাৰ দুখ যে সহিবলৈ বৰ টান।

এয়া মই ৰুটি ভাজি অটাই ৰৈ আছে।

হে দেৱী ৰাণাদে! মোক এটা শিশু দিয়া যি অকণমান ৰুটি এখন বিচাৰিব।

আই মাতৃ! কোলা খালী হৈ থকাৰ দুখ যে সহিবলৈ বৰ টান।

এয়া মই চাফা বগা শাড়ী এখন পিন্ধি আছে।

দে দেৱী ৰাণাদে! মোক এটা শিশু দিয়া যি জাপ মাৰি মোৰ কোলাত উঠিব।

আই মাতৃ! কোলা খালী হৈ থকাৰ দুখ যে সহিবলৈ বৰ টান।

ইং. অনূ. : নীতা ৰামায়া

অস. : অৰুণা পটঙ্গীয়া কলিতা

OFFERINGS

Uma Maheshwari

The whole home is engulfed
In the dried up grief.
Meaningless words
Collapse as that could't stand
Those who suffer silently
Never have anyone for company.
Consolations
Flow in the form of black tears.
On the thirtieth day of daughter's demise
Father is dying his hair
Would like to stand him to death.
Just as you like
Yards of jasmine Mother purchases
As you like just as you like...
Blue coloured silk
Dhal soup, mutton fry;
Milk rice cake;
Tapioka, dry fish curry;
Each, one by one decorates the leaf
In the name of Offerings.
Knitted flowers
As garland mother tries,
Stopping her,
I turn your photo
As it is not you. ☆

তৰ্পণ

শুকাই যোৱা শোকৰ ঘনীভূত ছাই
ক্ৰমশঃ অন্ধকাৰ কৰি তুলিছে ঘৰখন,
অৰ্থহীন শব্দৰ সৌধ
ভাগি পৰিছে হ্ৰম্বকৈ যিসকলে,
নিঃশব্দে সহ্য কৰি আছে সকলো
তেওঁলোকৰ সন্মুখত শব্দইও হেৰুৱাই
অমোঘ শক্তি।
সমবেদনা অন্তহীন!

ঘৰখনৰ জীৱবীৰ মৃত্যুৰ ত্ৰিশটা দিন পাচত
এয়া দেউতাকে বং সানিছে চুলিত
মোৰ মনত ক্ৰমশঃ তীব্ৰ হৈ পৰিছে এটা ইচ্ছা
শিল দলিয়াই দলিয়াই মাৰি পেলাব পৰা হলে মানুহটোক
যি খুশী কৰিব পৰা যায় ইয়াত! মৃত্যুও এতিয়া সহজ।

মাকে হাচনা-হানা ফুলৰ মালা কিনিছে
নীলা পাটৰ শাৰী আৰু সুগন্ধি
যি মন যায় তাকেই কৰিব পৰা যায়।

ডাইলৰ সুপ, মটৰ মাহৰ সুস্বাদু ব্যঞ্জন
টেপিয়'কা, শুকান মাছৰ আঞ্জা।
ৰুটিবোৰ গোত্ৰাসে গিলাত ব্যস্ত অসংখ্য মানুহ
মৃতকৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধ তৰ্পণৰ নামত
যিকোনো কথাই চলে,
যিকোনো কামেই সম্ভৱ!
খোপাত বান্ধি লৈ
ধুনীয়াকৈ গোঠা ফুলৰ মালা ...
মাকে নীৰিক্ষণ কৰিছে নিজৰ সৌষ্ঠৱ
মই তেওঁক বাধা দিলো, আৰু
তোমাৰ ক্ষেপিত বন্ধা ছবিখন ঘূৰাই থ'লো। ✨

ইং. অনুবাদ - ড° এম. কে. কৃষ্ণমূৰ্তি
অস. অনুবাদ- অৰুণা বৰুৱা

AMBROSIA OF LOVE (Amrita Valli)

Hridayanandini (Telugu)

Marvel of creation, shower of nectar

Is mother herself in the world.

Gives life, protects in her
eyes with compassion.

Nurtures with love, care and affection

Showers in the Ambrasia of love.

Guides us with good and bad

Gets adoration in this world

Stores our mistakes in her stomach

Leads us in the right path to mould

our good character.

Mother is our real friend

Mother is our guide and philosopher

She is behind for all our achievements

And pinnacle of our success.

She occupies the foremost

Position in epics and Dharmashastras.

She stays in our mind with
her sweet memories.

Mother is symbol of self-less sacrifice ✨

প্ৰেমৰ অমৃত

আই,

সৃষ্টিৰ চমৎকাৰ, অমৃতৰ অবাৰিত ধাৰা
জীৱন দায়িনী প্ৰাণ সঞ্চাৰিণী। প্ৰেমময়ী সযতনে
ৰক্ষা কৰে সন্তানৰ প্ৰাণ। সমবেদনাৰে।
ফুলৰ দৰে সযতনে পালন কৰে। যত্ন আৰু শূক্ষ্মাৰ,
স্নেহ আৰু মমতাৰে সিন্ত কৰে আমাৰ জীৱন। আই
প্ৰেমৰ বৰষুণ।

সত আৰু অসতৰ, পোহৰ বা আন্ধাৰৰ সতে
চিনাকি কৰি দিয়ে তেওঁ। বিশ্ববন্দিতা তেওঁ। সৰ্বত্ৰ
পূজিতা। হৃদয়ত সাঁচি ৰাখে আমাৰ অপৰাধবোৰ
লৈ যায় সৎপথে ন্যায়ৰ বাটেদি
আমি আয়ে গঢ়া মাটিৰ প্ৰতিমা।

আমাৰ আয়েই হৈ পৰে আমাৰ সূজন সুহৃদ বন্ধু
অকপট। পথদ্ৰষ্টা দাৰ্শনিক। যশে বা গৌৰবে
আই মোৰ শিৰৰ মুকুট।

মহাকাব্য আৰু ধৰ্মশাস্ত্ৰবোৰৰ
শিৰৰ ভূষণ তেওঁ।
তেওঁ আমাৰ সন্তাৰ মিঠা সোঁৱৰণি।
আই আমাৰ স্বাৰ্থহীন ত্যাগৰ অপূৰ্ব প্ৰতীক। ✽

ইং. অনুবাদ : এম কে কৃষ্ণমূৰ্তি
অস. অনুবাদ : অকপা বৰুৱা

कानेखुशी

डा° शान्ति छेत्री (नेपाली)

श.....श.....श.....श.....

म कानेखुशी गर्दैछु

म कानेखुशी गर्दैछु

सुस्तरी बौल

बिस्तारै हिंड

नहाँस बेसी

मन पनि नखोल कसैसित, किनभने

तिम्रै मनमितसिन

मँगनी हुँदेछ तिम्रो भोलि।

तिम्रा आकांसा र भावना हुरू

प्रेम वेदीमा चढाऊ

प्रेम-विश्व-प्रेमको मंत्र जपी

समर्पित होऊ

आनन्दित र सौभाग्यवती भजरहु, किनभने

तिमी गृहलक्ष्मी भजसक्यौ अब।

श.....श..... तिमीले बिसाउने होजनौ चही तर

उल्लासमा विश्व नै बिसेर, किनभने

तिमी कवि पनि थियौ, संवेदनशील

भजरहनसक्नु पर्छ सँधै प्यस्तै।

सुस्तरी बोलो-शक्ति साँचेर

बिस्तारै हिल-तर लक्ष्य ताकेर

नहाँस बेसी तर रूनु पनि अब किन र?

मन खोलेर नबोल तर भलुपर्नेकुस भनेरै बिसाऊ

लेख्नु पर्ने कुरा लेखेरै बिसाऊ.....किनभने

तिमी सम्पूर्ण नारी अब।

एउटा सिंगो व्यक्तित्व तिमी अब ॥ ✕

ফুচ্ফুচনি

চু.....চু.....চু.....

মই কাণে কাণে কৈছোঁ

মই ফুচ্ফুচাই কৈছোঁ

লাহেকৈ কোৱা

লাহে লাহে খোজ কাঢ়া

বেছিকৈ নাইহিবা

মনখুলি নিদিবা কাৰো আগত, কিয়নো

তোমাৰ মনৰ মানুহজনৰ স'তে

কালিলৈ তোমাৰ বিয়া।

তোমাৰ আকাঙ্ক্ষা আৰু ভাৱনাবোৰক

প্ৰেমৰ বেদীত অৰ্পণ কৰা

প্ৰেম—বিশ্বপ্ৰেমৰ মন্ত্ৰজপি

সমৰ্পিত হোৱা

আনন্দিত আৰু সৌভাগ্যবতী হোৱা, কিয়নো

তুমি হ'লা গৃহলক্ষ্মী

চু.....চু.....চু.....

তুমি ৰৈ নাযাবা তাতে কিন্তু

উল্লাসত বিশ্বক পাহৰি, কিয়নো

তুমি আছিলি সংবেদনশীল কবি

হৈ থাকিব লাগিব অনুৰূপ চিৰদিন।

লাহেকৈ কোৱা—শক্তি সঞ্চয় কৰি

লাহে লাহে খোজকাঢ়া কিন্তু লক্ষ্য সুনিশ্চিত কৰি

নাইহিবা বেছি, কন্দাৰেই বা কি প্ৰয়োজন এতিয়ানো?

মনখুলি নক'বা এতিয়া একো, কিন্তু ক'বলগাখিনি কৈয়েই এৰা।

লিখিবলগীয়া খিনি লিখিয়েই থাকা, কিয়নো

তুমি সম্পূৰ্ণ নাবী এতিয়া

এক পৰিপূৰ্ণ ব্যক্তিত্ব তুমি এতিয়া। ✚

অনুবাদ : নিৰু শৰ্মা পৰাজুলী

अमृता प्रीतम दे ना

हरकीरत कलसी 'हूकीर' (पंजाबी)

कई वार सोचदी हां अमृता
तेरे अते मेरे विच
अंतर ही कितना है
तुं खामोशी दे आंचल विच सी
ते मैं-
खामोशी दी चादर विच
तुं माँ बणन तों वाहद वी कवाँरी सी
इक गहरा साह
जो दके दीवारां विच चिणया गया
कदे विस्टार विच
ते कदे
चुल दे कणां विच

तुं अपनी अवाज विचों
दर्द कदे ना मिटा सकी
खामोशी दा दर्द
गठरी बणी औरत दा दर्द
जेहनी गुलामी दा दर्द
हवा विच तणे हथ्यां दा दर्द
तुं बुँद बुँद भिज्जदी रही
तेरे साहवां दी हवा
सिसकदी रही
तेरा रब्ब
अद्दा बजास विच बिठाया गया
ते अद्दा मंडप विच
तेरी शाहबानी
जित के वी हार गई
हाँ अमृता।

तेरे अते मेरे विच दे
इहना पजाहां वरयां विच
ज्यादा अंतर नहीं या
अज वी गाहबानो
छलाँग लगादों आ
कदे पहाड़ो तों
कदे छत तों
अते कदे
परखियाँ तों झुल जादों आ
फर्क इन्ना आ
तद शाहबानो
तन्दुरां विच नहीं सी शौकी जादी
हाँ-
बेची जादी सी
खरीदी जादी सी
अते
जूए विच हारी जादी सी

तेरी कलम विच स्याही
नहीं सी अमृता
औरत दा दर्द समाया सी
कड़ी घूप्प दे सफर विच
तेरे प्राण ठिठरदे रही
अते तेवियाँनज्मां
नंगी औरत दे मौत दी कहाणी
कहदियाँ रहियाँ
तेरियाँ नज्यां नूं
मैं जद वी छूनी आ अमृता

অৰক্ষা বিচ দৰ্দ
 সিমট আদা আ
 অতে লব-
 পত্পর হী জাদে নে
 অজ মৈ বী
 ইক নজম লিখী হৈ
 স্বামোশী দীনজম
 জল বিচ
 ডুরদী উত্তরদী
 সদিয়াঁ পুরাণী
 তেরী হী ऐरत दी नज्म
 जे तू सुणिया
 ते तेरे जख्मां दे टांके

हिल जाणगे
 अते तेरी नज्मा दी मरी होई पाजेव
 झनझना उठूगी
 नहीं अमृता ।
 मैं तानुं मुर्दा तखलीख
 नहीं करना चाहूँदी
 रहिण दे वेख आसमां विच
 मुहब्बत दा चंद निकल आया है
 टिमटिमादे तारियाँ दा काफिला
 मुस्कुरा रहिया है
 अते ओह वेख चिट्टे लिबास विच
 मेरियाँ नज्मा किनिया
 खुवसुरत लग्गा रहियां ने । ✽

अमृता प्रीतमर नामत

बहूत बार भाविछे अमृता
 तोमाब आरु मोब माजत
 प्रभेद नो कि ?
 तूमि
 मोनताब आँचलब आँबत
 आरु मई
 मोनताब चादबत
 तूमि 'मा' हैयो
 कुमाबी है बला
 एक गबीर ह्मुनियाह
 यि केतियाबा
 बेबत लीन ग'ल
 केतियाबा विचनात
 केतियाबा धूलिकनात

तूमि
 तोमाब मुखबताबे
 बेदनाक केतियाओ मचिब नोराबिला
 मोनताब बेदना!
 येन पबिणत ह'ल नाबीब बेदनाले
 पुञ्जिभूत गोलामीब बेदना
 पताहे कोबाई योरा हातब बेदना
 तूमि चिप्टिपीया है
 तिति ब'ला
 तोमाब निःश्वासब बताहे
 ये गुमबि गुमबि कान्दि ब'ल
 तोमाब ँश्वब
 प्रतिश्व ह'ल आधा बजाबत
 आरु आधा मणुपत

তোমাৰ শ্বাহবানু জয়ী হৈও পৰাজিতা

সঁচাই অমৃত।

তোমাৰ আৰু বছৰতো

এই পঞ্চাশ বছৰতো

বিশেষ প্ৰভেদ নাই

আজিও

শ্বাহবানুৱে জপিয়াই

কেতিয়াবা ঘৰৰ ছালৰ পৰা

কেতিয়াবা পাহাৰৰ পৰা

আৰু কেতিয়াবা

পাংখাত ওলমি পৰিছে

প্ৰভেদ ইমানেই

তেতিয়া শ্বাহবানু

জুই শালৰ কাষত নাছিল

হয়

বেচা গৈছিল

কিনা গৈছিল

আৰু জুঁৱাত

হাৰি গৈছিল।

তোমাৰ কলমত

চিয়াহী নাই অমৃত

নাৰীৰ বেদনা সমাহিত

অসহনীয় বদৰ তাপত তোমাৰ যাত্ৰাত

তোমাৰ প্ৰাণ কঁপি আছিল

আৰু তোমাৰ কবিতাই

নগ্ন নাৰীৰ মৃত্যুৰ কাহিনী

কৈয়ে থাকিল

তোমাৰ গীতক

মই যেতিয়া স্পৰ্শ কৰো অমৃত

মই আহত হওঁ

দুচকু বেদনাৰে ভৰি যায়

আৰু ওঁঠ

শিল হৈ যায়

আজি

ময়ো এটা কবিতা লিখিছো

পানীত ডুবি কক্ বক্‌ই থকা

সেই পুৰণি কাহিনী

তোমাৰেই নাৰীৰ কবিতা

শুনিবাতো

তোমাৰ আহত লিখনিয়ে

জোকৰি যাব

তোমাৰ গীতৰ

সৰি যোৱা সেতু

বজন জনাই উঠিব

নাই নাই অমৃত

মই তোমাক

মৰিশালীৰ নিৰ্জনতা

কৰিব খোজা নাই

থাকিব দিয়া, চোৱা

আকাশত উদয় হৈছে

প্ৰেমৰ জোন

জিকিমিকি

তৰাৰ শাৰীয়ে

মিচিকিয়াই হাঁহিছে

আৰু তালৈ চোৱাছোন

শুভ্ৰ পোচাকত

মোৰ গীত

কি যে সুন্দৰ লাগিছে। ২

অস. অনু. - চেনিচম্পা মহন্ত

আপনি বলুন মার্কস

মল্লিকা সেনগুপ্ত (বাংলা)

ছড়া যে বানিয়েছিল, কাঁথা বুনেছিল
দ্রাবিড় যে সেয়ে এসে সমবোনা শুরু করেছিল
আর্যপুরুষের ক্ষেতে, যে লালন করেছিল শিশু
সে যদি শ্রমিক নয়, শ্রম কাকে বলে ?
আপনি বলুন মার্কস, কে শ্রমিক, কে শ্রমিক নয়
নতুন যন্ত্রেব যারা মাসমাইনের কারিগর
শুধু তারা শ্রম করে,
শিল্পযুগ যাকে বস্তু উপহার দিল
সেই শ্রমিক গৃহিণী
প্রতিদিন জল তোলে, ঘর মোছে, খাবর বানায
হাড়ভাঙা খাটুনির শেষে রাত হ'লে
ছেলেকে পিট্টি দিয়ে বসে বসে কাঁদে
সেও কি শ্রমিক নয় !
আপনি বলুন মার্কস, শ্রম কাকে বলে !
গৃহাশ্রমে মজুরী হয়না বলে সেয়েগুলি শুধু
ঘরে বসে বিপ্লবীর ভাত রুঁধে দেবে
আর কমরেড শুধু যার হাতে কাস্তে হাতুড়ি !
আপনাকে মানায় না এই অবিচার
কখনো বিপ্লব হলে
পৃথিবীতে স্বর্গরাজ্য হবে
শ্রেণীহীন রাষ্ট্রহীন আলোপৃথিবীর সেই দেশে
আপনি বলুন মার্কস, মেয়েরা কি বিপ্লবের সেবাদাসী হরে ? ✪

আপুনি কওকচোন মাৰ্জ

যি গায় নিচুকনি গীত, 'কথা' সিয়ে,
দ্রাবিড় ছোৱালী তাই, গোমধানৰ খেতিও
তায়ে কৰিছিল আৰ্য্য পুৰুষৰ পথাৰত,
শিশুক যি লালি পালি কৰিলে ডাঙৰ,
সেই নাৰী শ্ৰমিক নহয় যদি
কাকনো শ্ৰমিক বোলে?

আপুনিয়ে কওকচোন মাৰ্জ?
কোন শ্ৰমিক আৰু কোন নহয়,
নতুন যন্ত্ৰৰ সহায়ত কাম কৰি
যি সকলে মাহে মাহে দৰমহা লয়
তেওঁলোক কেৱল শ্ৰমিক?
শিল্প যুগে যাক 'বস্তি' উপহাস দিলে
শ্ৰমিক গৃহিনী সেই
প্ৰতিদিনে পানী আনে, ঘৰ মোচে,
বন্ধাবঢ়া কৰে।

হাড়ভগা খাটনিৰ পাছত গধূলি
ল'ৰা কোলাত লই বহি বহি কান্দে।
তেওঁ জানো শ্ৰমিক নহয়?
আপুনি কওকচোন মাৰ্জ?
ঘৰৰ কামৰ দাম নাই, সেয়ে
নাৰীয়ে মাথোন বিপ্লৱীক ভাত ৰান্ধি দিব,
আৰু কমৰেড্ তেওঁ, হাতত থাকিব যাৰ
'হাঁতুৰী' আৰু 'কাঁচি'
আপোনাক শুৱাই নে এই অবিচাৰে?
কেতিয়াবা সঁচাই বিপ্লৱ হ'লে
পৃথিৱী সৰগ হ'ব,
শ্ৰেণীহীন, ৰাষ্ট্ৰহীন, পোহৰৰ পৃথিৱী
আপুনি কওকচোন মাৰ্জ
নাৰী তেনে বিপ্লৱৰ সেৱাদাসী হ'ব? ✧

অনুবাদ : নিশিপ্ৰভা ভূঞা

প্ৰিয় পুৰুষকে

কাৰেৰী ৰায়চৌধুৰী (বাংলা)

হেমন্তেৰ বেলা

হে প্ৰিয় বৃক্ষ পুৰুষ

তুমি একা।

ক্ৰমশ নিৰ্জন হ'বে

কুয়াশা জড়াবে। শীত ঘণীভূত হ'বে

ঘূমে ঢলে যাবে জন্মবীজ: উড়ে যাবে

হলুদ পাতারা সব

নিতান্তই সাধাৰণ মত।

মাটিৰ গভীৰ তলদেশে

তবুও এক ফোঁটা জন্মবীজ

নিতান্তই একফোঁটা -

গৰ্ভ পেতে ধৰে নিতে আমি উল্লসিত।

প্ৰিয় পুৰুষলৈ

হেমন্তেৰ বেলা

হে প্ৰিয় বৃক্ষ পুৰুষ

তুমি অকলশৰীয়া।

ক্ৰমশঃ নিৰ্জন হ'ব

নিয়ৰ পৰিব। শীত ঘণীভূত হ'ব

নিদ্ৰামগ্ন হ'ব জন্মৰ বীজ: আৰু উৰি যাব

হালধীয়া পাতবোৰ

একেবাৰে সাধাৰণ ভাবে।

মাটিৰ গভীৰতাত

এক বিন্দু জন্মৰ বীজ

মাত্ৰ এক বিন্দু —

গৰ্ভ পাতি ধৰিবলৈ মই উল্লসিত।

অনুবাদ : বসন্তী আশা কাকতি

রক্তচিহ্ন

মল্লিকা সেনগুপ্ত (বাংলা)

পুরুষ, আমি তো কখনো তোমার বিরুদ্ধে হাত তুলিনি
প্রথম যেদিন সীমন্ত চিহ্নে রক্তচিহ্ন দিয়েছ
আমার সেদিন ব্যথা লেগেছিল, বলিনি, তোমাকে বলিনি,
রক্ষ মাটিতে ফোটে না গোলাপ ময়ূর পেখম তোলে না
তবু চিরদিন বালুচর খুড়ে পানীয় তুলেছি আমরা
ছেলে কোলে করে জোনাকি দেখেছি, চিনিয়েছি কালপুরুষ
আমরা তো জানি পৃথিবী রমণী আকাশ আদিম পুরুষ
তবে কেন তুমি আমরা দুহাতে শেকল পরিয়ে রেখেছ?
হাজার বছর ধরে কেন তুমি সূর্য দেখতে দাওনি?
যে মাটিতে তুমি দাড়িয়ে রয়েছে তার অপমান করো না
পুরুষ, আমি তো কখনো তোমার বিরুদ্ধে হাত তুলিনি।

রক্তচিহ্ন

পুরুষ মই তো কাহানিও তোমাৰ বিরুদ্ধে হাত তোলা নাই
প্রথম যিদিনা সেওঁতা ফালি তেজৰ চিন আঁকিলা
সেইদিনা মই দুখ পাইছিলো, নাই কোৱা, তোমাক কোৱা নাই
শুকান মাটিত গোলাপ নুফুলে, ময়ূবেও চালি নধৰে
তথাপি চিৰদিন বালিচৰ খান্দি পানী আনিছে আমি
ল'ৰা কোলাত লৈ জোনাক দেখুৱাই, চিনাইছে কালপুরুষ
আমি নাৰী জানো পৃথিবী নাৰী আকাশ আদিম পুরুষ
তেনে কিয় তুমি মোৰ দুহাতত শিকলি পিন্ধালা?
হাজাৰ বছৰ ধৰি কিয় বাক তুমি সুৰুযক চাবলৈ নিদিলা?
যিমাটিত তুমি থিয় টৈ আছা তাক অপমান নকৰিবা
পুরুষ, মই তো কাহানিও তোমাৰ বিরুদ্ধে হাত তোলা নাই। ১

অনুবাদ : দীপিকা চক্রবৰ্তী

O BOATMAN, BROTHER FROM THE UPSTREAM COUNTRY

Eng. Trans. : Leela Roy

O Boatman, brother from the upstream country
When you meet my father tell him about me, Tel him
My husband's sister treats like poison and two his mother
I am no better than pikesstaff. A witch's task is not worse than
mine. I passed my days in measuring
O boatman, brother from the upstream country.
When you meet my father tell him about me, I watch
The boats come and go. So many of tham
If my brother doesn't hasten to take me home,
Tel him he should bring a bamboo bier to carry me to the grave
I through myself at your feet

তাইৰ শিৰ

অ' নাৱৰীয়া, মোৰ উজনিৰ ককাইদেউ,
যদি মোৰ পিতাইক লগ পোৱা, মোৰ কথা ক'বা, পিতাইক ক'বাগৈ
ন'নদহঁতে মোক বিহ যেন দেখে,
তেওঁৰ মাকৰ ওচৰত মোৰ মূল্য যাঠিৰ' নালটোৰ সমানেই,
ডাইনী এজনীৰ ভাগ্যও মোতকৈ বেয়া নহয়,
মই দিন-ৰাতি শোকতে কটাও।
অ' নাৱৰীয়া, মোৰ উজনিৰ ককাইদেউ।
তুমি যদি মোৰ পিতাইক লগ পোৱা, মোৰ কথা ক'বাগৈ দেই,
মই অহা-যোৱা কৰা নাওবোৰ চাই থাকো।
ইমানবোৰ নাও!

যদি মোৰ ককায়ে মোক সোনকালে ঘৰলৈ নিনিয়ে
তেওঁক ক'বাগৈ মোক মৰিশালিলৈ নিবলৈ এখন বাঁহৰ চাঙী আনিব।
মোৰ কথাবোৰ মোৰ আইক ক'বাগৈ,
অ' নাৱৰীয়া, মোৰ উজনিৰ ককাইদেউ,
মই তোমাৰ ভৰিত পৰো।

অনুবাদ : অকপা পটঙ্গীয়া কলিতা

উলঙ্গ রাজা

নীৰেদ্রনাথ চক্রবর্তী (বাংলা)

সবাই দেখছে যে, রাজা উলঙ্গ, তবুও
সবাই হাততালি দিচ্ছে।
সবাই চৈঁচিয়ে বলছে : সাবাশ, সাবাশ।
কারও মনে সংস্কার, কারও ভয়;
কেউ-বা নিজের বুদ্ধি অন্য মানুষেড় কাছে বন্ধক দিয়েছে;
কেউ-বা পরান্নভোজী, কেউ
কৃপাপ্রার্থী, উমেদার, প্রবঞ্চক;
কেউ ভাবছে, রাজবন্দ সতিই অতীব সূক্ষ্ম, চোখে
পড়ছে না যদিও, তবু আছে,
অন্তত থাকটা কিছু অসম্ভব নয়।

গল্পটা সবাই জানে।
কিন্তু সেই গল্পের ভিতরে
শুধুই প্রশস্তিবাক্য-উচ্চারণ কিছু
আপাদমস্তক ভিত্তি, ফন্দিবাজ অথবা নির্বোধ
স্তাবক ছিল না।
একটি শিশুও ছিল।
সত্যবাদী, সবল, সাহসী একটি শিশু।

নেমেছে গল্পের রাজা বাস্তবের প্রকাশ্য রাস্তায়।
আবার হাততালি উঠছে মুহূর্মুহু;
জন্মে উঠছে
স্তাবকবৃন্দের ভিড়।
কিন্তু সেই শিশুটিকে আমি
ভিড়ের ভিতরে আজ কোথাও দেখছি না।
কোনো
পাহাড়ের গোপন গুহায়
লুকিয়ে রেখেছে?
নাকি সে পাথর-ঘাস-মাটি নিয়ে খেলতে খেলতে
ঘুমিয়ে পড়েছে

কোনো দূর
নির্জন নদীর ধারে কিংবা কোনো প্রান্তরের গাছের ছায়ায় ?
যাও, তাকে যেমন করেই হোক
খুঁজে আনো ।
সে এসে একবার এই উলঙ্গ রাজার সামনে
নির্ভয়ে দাঁড়াক ।
সে এসে একবার এই হাততালির উর্ধ্বে গলা তুলে
জিজ্ঞাসা করুক :
রাজা, তোর কাপড় কোথায় ?

উলঙ্গ বজা

সকলোৰে দেখিছে যে বজা উলঙ্গ, তথাপিও
সকলোৰে হাত চাপৰি দিছে
সকলোৰেই চিঞৰি কৈছে, ধন্যবাদ, ধন্যবাদ
কাৰোবাৰ মনত সংস্কাৰ, কাৰোবাৰ মনত ভয়
কোনোবাই নিজৰ বুদ্ধি আন মানুহৰ ওচৰত বন্ধকত দিছে
কোনোজন পৰাম্ভোজী, কোনোজন
কৃপাপ্ৰাৰ্থী, কৰ্মপ্ৰাৰ্থী, প্ৰয়ক্ষক
কোনোবাই ভাবিছে ৰাজবস্ত্ৰ সঁচাকৈয়ে অতি সূক্ষ্ম, চকুত
নপৰে যদিও, তথাপিও আছে
অন্ততঃ থকাটো একো অসম্ভৱ নহয়

গল্পটো সকলোৰে জানে
কিন্তু সেই গল্পৰ ভিতৰতে
কেৱল প্ৰশস্তিবাক্য উচ্চাবক কিছু আপদমস্তক ভীতু
ফন্দিৰাজ অথবা নিৰ্বোধ স্তাৱক নাছিল
এটি শিশুও আছিল
সত্যবাদী, সবল, সাহসী এটি শিশু

নামিছে গল্পৰ ৰজা বাস্তৱৰ আলিবাটেৰে
আকৌ হাত চাপৰি উঠিছে মুহূৰ্তে মুহূৰ্তে
জমি উঠিছে
স্তৱকব্দৰ ভিৰ
কিন্তু সেই শিশুটোক আমি
ভিৰৰ মাজত ক'তো দেখা নাই

শিশুটো ক'লৈ গ'ল ?
কোনোবাই ক'ৰবাত তাক
পাহাৰৰ কোনো গোপন গুহাত
লুকুৱাই ৰাখিছে নেকি ?
নে শিল ঘাঁহ মাটিৰ লগত খেলি খেলি
শুই পৰিছে
কোনো দূৰ
নিৰ্জন নদীৰ ধাৰত কিম্বা কোনো প্ৰান্তৰৰ গছৰ ছাঁয়াত

যোৱা, তাক যিকোনো প্ৰকাৰেই
বিচাৰি আনা
সি আহি এবাৰ এই উলংগ ৰজাৰ সন্মুখত
নিৰ্ভয়ে থিয় হওক
সি আহি এবাৰ এই হাততালিৰ উৰ্ধ্বত
উচ্চস্বৰে প্ৰশ্ন কৰক
ৰজা, তোৰ কাপোৰ ক'ত ? ২৫

অনুবাদ : নীলিমা গোস্বামী শৰ্মা

The Mother's Heart

(Mathruhrudayam)

Presanna S. Pillai (Malayalam)

Unable to bear the might of her belly
Leaning on a nearby pillar is she
Scintillating in the dreamy levels of her heart
The truth of motherhood, like glowing emerald pieces

Slowly messaging with her hands on the belly
As if it is the flowery cheek of her little one
Walking a bit and sitting again
Continues she her journey in the chariot of dreams.

'Birth' regarded as 'Moksha' acquired through birth after birth
Too has the blossomed shower of sorrow behind it
The pain of a bud opening its petals
Is patted away by the hands of wind.

Bearing in mind the energy of tolerance
Becoming the waves of a painful source
Yet dated is her mind later
As she touches the little body of her soft baby.

Through thousands of dreams has the baby come
Holding the nectar pot for her darling
Soaring through the infinite sky of content is the mother
Searching for infinite paradise.

When a lovely name is called in those ears
The contented mind hops in bliss
The God who has given life, stands as witness
As the mother renders the rhythm of heart beats
Telling pampering words, showing blossoms
Keeping close on her breast, showering kisses.
In the warmth of the mother's heart
Sleeps the baby with the long eyelashes locked.

Live a flowery carpet made on the court yard
Stands the cock, the hen and their five to six chicks
In the blossomed tree branches are the little crows
With reddish beaks sharpened, searching for the mother

From the mother's honey sweet talks
The child's tongue pickup the first alphabets
The first knowledge is given by 'Mom' through words
Repeats he what he learnt through hearing.

'Mom' distinguishes with name for the child
Things which are moving or still
Through the tune of her lullaby, the mother
Carries the waves of music into his mind.

To play soft hand beats, and realize the rhythm
To praise the hard with and also folded hands the mother enables
Without letting the little legs slip, the mother's
Sacred hand supports him as toddles,

The first ray of surprise is sparked in him
As the mother tell him tales showing the moon
In each step and in every word
Showers on the child, the mother's kindness

Though he swims on the floor or walk with his littlest steps
Or later become great by winning the throne
Who in the world realize the depth of the mother's heart.

who sees her son always as a baby???

আইৰ হিয়া

পেটৰ ভবত অসহ্য হৈ
তাই আউজি ব'ল কাষৰ স্তম্ভটোত
সপোন ভবা অন্তৰৰ সীমাৰেখাত উদ্ভেজিত
মাতৃত্বৰ সত্যতা যেন জলমল হীৰাৰ টুকুৰা
লাহে লাহে তাই পেটৰ ওপৰত হাত ফুৰায়
এয়া যেন তাইৰ শিশুটিৰ ফুলহেন গাল দুখনি
এখাজ দুখোজকৈ আগবাঢ়ি আকৌ বহি পৰে তাই
সপোনৰ বথত উঠি তাইৰ যাত্ৰা হয় অব্যাহত,
'জন্ম'ক কোৱা হয় জন্ম-জন্মান্তৰৰ সংগৃহীত 'মোক্ষ'
শোকৰ জিব্জিৰণিৰ সিপিঠিত থাকে যেন
ফুল কলিটিৰ পাহি মেলা বেদনা
বতাহৰ স্পৰ্শই যাক নিচুকাই যায়
ধৈৰ্য্যৰ শক্তি মনত লৈ
শোক সাগৰৰ টো হৈ
তথাপিও শান্ত হয় তাইৰ মন
যেতিয়া তাই চুই যায় শিশুটিৰ কোমল শৰীৰ
হাজাৰ সপোনৰ মাজেদি শিশুটিৰ আগমন
হাতত তাইৰ মধুপত্ৰ মৰমৰ জনলৈ
সীমাহীন তৃপ্তিৰ আকাশত উৰে মাতৃয়ে
বিচাৰি ফুৰে সীমাহীন স্বৰ্গ
কাণত গুঞ্জৰিত হোৱা এটা সুন্দৰ নাম
মন জুৰাই যোৱা আশাৰ আনন্দ
জীৱনদাতা ঈশ্বৰ সাক্ষী হৈ থিয় হয়
মাতৃয়ে যেতিয়া হৃদয় স্পন্দন দান কৰে
মিঠা মিঠা কথাৰে উদ্ভাষিত
বুকুৰ মাজলৈ টানি চুমাৰে উপচাই দিয়ে
মাতৃৰ হৃদয়ৰ উষ্ণতাৰ মাজত

পোনাটি শুই থাকে তাৰ দীঘল নোমাল চকুমুদি

ঘৰৰ প্ৰাঙ্গনৰ কাপেটৰ ওপৰত যেন

কুকুৰাটো, কুকুৰাজনী আৰু সিহঁতৰ চাৰি পাঁচটা পোৱালী থিয় হয়

প্ৰস্ফুতিত গছৰ ডালত বহি থকা সৰু সৰু কাউৰী পোৱালীবোৰে

ৰঙা জোঙাল ঠোটেৰে মাকক বিচাৰি ফুৰে।

মাতৃ-সুখৰ মিঠা মিঠা কথাবোৰত

মইনাটোৱে তাৰ প্ৰথম শব্দবোৰ বুটলি লয়

শব্দৰ প্ৰথম জ্ঞানো মাকেই দিয়ে।

মইনাই তাকেই আওৰায় শুনি শুনি

মাকে মইনাক বিশিষ্ট নাম দিব খোজে

চলমান বা স্থিৰ বস্তুবোৰৰ

নিচুকনি গীতৰ সুৰেৰে মায়ে

অন্তৰত সিঁচিব খোজে সঙ্গীতৰ মূৰ্চনা

হাতৰ কোমল আঘাটে দিয়ে তালৰ স্পন্দন

কঠিনতাক ভাল পাবলৈ হাতযোৰ কৰি মায়ে শিকায়

সৰু সৰু ভৰিৰে খোজ দিওতে নিপিচলিবলৈ।

মাৰ পবিত্ৰ হাতে সঁহাৰি দিয়ে মইনাক

প্ৰথম চমক শিশুটিৰ মনত তেতিয়াই জাগে

যেতিয়া মায়ে জোন দেখুৱাই সাধুকথা কয়

প্ৰতিটি খোজত, প্ৰতিটি শব্দত

মাৰ স্নেহে উপচাই ৰাখে শিশুটিক

যদিওবা সি সাতোৰে মজিয়াত বা সৰু সৰু খোজবোৰ দিয়ে

বা সময়ত বৰমানুহ লাভ কৰি ৰাজসিংহাসন

মাৰ কাষত বৈ যায় কেৱল এটি শিশু হৈ। ✽

অনুবাদ : চেনিচম্পা মহন্ত

HEART IN FRAGMENTS

Srishti Krishnamoorthy

Tormented and tortured beyond words
Made to see the dusk at dawn
Forced under strength of might and power
When eternal time is gone

Worked in fields from the break of day
From morn to noon till night
Sent to distant pools to fill her pot
When more darkness prevails than light.

She does her daily chores
In rain, in shine, in snow
With no mother's soothing touch to heal
Her wounded hands and woe.

Yet no mutinous word she utters
Or pours forth tears from eyes
Her lips don't quiver, her hands don't shiver
But in silence, her bleeding heart cries.

But she overcomes all obstacles
As a daughter and devoted wife
And yet only in despair
Does she spend her lonely life.

She shines like an unknown star
Which hands out light to all
But when hidden amidst misty clouds
None, but even her own, pay heed to her mute call

Deprived of all love and laughter
Bound in fragile chains-
She is the 'woman' who bears the thorns
And yet, can solace all worldly pains.

So let's pledge to help the flower
Bloom in the forgotten sands
cause all progress of a nation
Lies in a woman's hand ☆